

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

6 Dan Beustrom

KRIPIUS-PELLBERG

SONDAGEN DEN 29 JUNI 1919.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Lydia Wahlström 50 år. För Idun av Fil. d:r Hilma Borelius.

I EN PRÄST-gård på slättbygden kring Västerås hade Lydia Wahlström sitt föräldrahem, i Barkarö hemtrevliga envånings prästgård, med kyrkan omedelbart utanför trädgården. Vindsrummen i Barkarö prästgård ha gästats av många vänner till Lydia Wahlström, de flesta cives academiæ. Under studentåren i Uppsala och ännu flera år därefter, så länge hemmet fanns, bjöd Lydia Wahlström gärna om somrarna och vid helger till sig kamrater och vänner. Hennes håg och förmåga att komma i nära kontakt med människor visade sig tidigt under studieåren i ett öppet kamratsinne. Stark och frisk och orädd och utrustad med ett kraftigt temperament fick hon snart i sin kamrattlighet, åtminstone i förhållande till de vekare lagda, tillika något av uppmuntrande beskyddare. Det personliga förhållande, vari Ahlinska gymnasiets studierektor nu står till de unga universitetsalumnerna, som av henne förts fram till studentexamen, visar den fulla och rika utvecklingen av samma egenskaper och livsyftringar, som Lydia Wahlström redan som ung gav prov på i förhållande till jämnåriga kamrater.

Nya själsliga företeelser komma icke till sin rätt i gamla ord. Till nya själsföreteelser hör ett kvinnligt kamratskap, varom tidigare kvinnogenerationer icke hade någon aning. Intressegemenskap och välvilja utsträckt utöver den starkare individuella sympatiens krets, oegennyttigt glädje över andras framgång, beredvillighet att beförtra den och i allmänhet bistå — detta är utmärkande för verklig kamrattlighet var den än finns. Men samma slags förut mannen förbehållna kamratgemenskap kvinnor emellan får en del-

D:r LYDIA WAHLSTRÖM
Pressfotobyråns foto.

vis annan färg än mellan män. Den kvinnliga kamratvänskapen blir ömfälligare men också mjukare än den mellan män, och den blir mera nyanserad, emedan kvinnor lägga in mera av sig själva och äro mera självreflekterande än män i liknande förhållanden. Därtill är kvinnornas kamrattliv, nytt såsom sådant, också ett kamratskap på för kvinnorna i stort sett nya områden. I kamp mot sega fördomar har kamratskapet för kvinnorna av Lydia Wahlströms generation varit ett vapenbrödraskap, och över detta har legat något av troskampens glöd och hänförelse. Hos Lydia Wahlström har detta religiösa moment funnits i allt vad hon som ordförande, föreläsare och skribent sagt och utträttat för kvinnornas sak, liksom det gett ett vidsträckt perspektiv och en rik fond av värme åt hennes förhållande till äldre och yngre kamrater, däri inbegripna både lärjungar och medarbetare.

Till det ena området efter det andra har

Lydia Wahlström utsträckt sin verksamhet. Den nyaste skepnad, vari hon uppträtt, är romanförfattarens. Förut var hon känd som gedigen historiker och framstående pedagog, som slagfärdig polemiker i aktuella kvinnofrågor, som fängslade essayist och omtyckt populärföreläsare, och hennes namn är förbundet med den kristliga studentrörelsens lika väl som med den kvinnliga rösträttsrörelsens historia. Hon har presterat mycket, och hennes prestationsförmåga synes vara i växande både till vidd och djup. Skönlitterära författare av facket ha hälsat Lydia Wahlströms roman Daniel Malmbrink som ett betydelsefullt evenemang i svenska romanlitteraturen. Från teologiskt fackmannahåll kan man få

höra det omdömet, att hennes framställning av motsatsen katolskt-protestantiskt — i en nästan samtidigt med romanen utkommen uppsatssamling — är den bästa, som föreligger. På historiker-håll är hennes historiska forskning förut ampelt vittordad. Censurer och examensvittnen vid studentexamen i Ahlinska skolan tävla i lovord om Lydia Wahlströms historieförhör där och resultaten av hennes undervisning.

Lydia Wahlströms begåvning och arbetsförmåga ha vunnit den ena positionen efter den andra. De som skatta och värdera henne — de äro många — glädjas däråt, som vore segrarna deras egna. De som högst skatta och värdera henne ha samtidigt den ännu djupare glädjen att se henne ha blivit i ordets bästa mening allt mer sig själv: enhetlig och inåt koncentrerad i mångfalden av verksamhetsarter, uttrycksätt och relationer.

Anders de Wahl till Signe Hebbe på åttioårsdagen den 30 juli 1917.

Kära Signe!

Långt ifrån är jag den värdigaste ibland alla dina många tillgivna beundrande vänner och innerligt tacksamma elever att bringa dig en så här officiell hyllning på din hedersdag. Men jag var den ende av dem, som man så här mitt i semestersäsongen fick fatt i. Och glad och tacksam är jag, för att ett lyckligt öde fört mig i de spejares väg och låter mig få vara en tolk för all den stora, varma, hängivna tacksamhet som särskilt i dag strömmar mot dig från alla dem, vilka varit nog lyckliga att en tid få vid din ledning gå några steg på den krångliga konstnärliga stigen. Att den var brant och svår och att himlen ingalunda tog vid, där backen var slut, det lärde du oss. Men du lärde oss också, att ett liv som inte var ett ständigt klättrande i backen inte heller var något konstnärligt liv — överhuvud inte något liv alls. Och av svårigheterna lärde du oss, med din målmedvetet säkra intuitiva intelligens att bygga fasta, säkra trappsteg, som dugde att tryggt stå på, tills det nästa blev färdigt. Fullständigt herravälde över kroppen som konstnärligt uttrycksmedel var ditt stora mål, och den väg du förde oss dit var sannerligen inte den lättaste, men väl den säkraste. Den som en gång verkligen "undfått din idé", som du så ofta sade, den stod också säker. Dina elever ingav du en oändlig respekt för kunnandet, och de lyckligaste bland dem lärde du känna kunnandets lyckliga frihet — vilken är den enda konstnärliga frihet som har något berättigande.

Ordet "plastik" har i den nutida scenkonsten ingen riktigt god klang, därför att man oftast inte gör rätt klart för sig vad det innebär. Gärna förbinder man begreppet med något inlärt, stelt — något av "pose". Man känner det som om man under plastiklektionerna arbetade på sin egen tvångströja — på ett slags harnesk, som skulle så småningom inklämma kroppens

fria rörelser i en stel teaterschablon och därigenom vara ett hinder för den fria individuella utvecklingen. Ingenting är mera falskt. De torra, schematiska övningarna äro lika nödvändiga som skalor och etyder för den som vill suveränt behärska ett instrument. Genvägar finnas ej och inga vägar förbi — de mynna alla ut i pretentiös dilettantism — den ohyggligaste företeelse i universum, den må nu vara aldrig så modern och guterad.

Det farligaste och svåraste stadiet är halvkunnandet — där klämmer tvångströjan hårdast! Kroppens rörelser lyda ännu ej helt den konstnärliga viljan, som ej hunnit stadga sig till fast övertygelse — ovanor och manér pocka på sin mångåriga rätt och proklamera sig som det enda sanna och naturliga — som individualitetens oförgräpliga sårmarke. Men konstnärligheten känner intuitivt var den verkliga friheten finnes, länge har den redan vandrat åt det hållet samman med den hängivne läraren. Och så uppstår en upprivande dualism, som hotar att förstöra templet innan det blir färdigt, man anser det oerhörda arbetet onödigt, omejrent fördärligt — man är rädd att "förlora sig själv" och har ingenting fast att sätta i stället. Tvångsbandet finnes, men icke styrkan och säkerheten.

Och här falla de flesta av — om de icke ha någon Signe Hebbe vid sidan! Men få äro de, som motstå hennes intensiva övertygelse, hennes ungdomligt friska vilja, hennes förlösande humor i mörka stunder, hennes fasta tro på att målet är närmare än man tror! Och blir man inte genast övertygad om det allena saliggörande i sökandet och finnandet av det fysiska och psykiska "stödet" — det centrum varifrån alla impulser till andlig och kroppslig rörelse tänkas utgå, och vilken är kärnpunkten i Signe Hebbes plastikundervisning — så skäms man att tröttna inför denna geniala åldrings överströmmande andliga och fysi-

ska vitalitet — den oerhörda energi som utströmmar ur hela hennes varelse — själv ett det mest ojäviga och slående bevis på hållbarheten av hennes teorier — man blyges att göra den älskade gamla sorgen att sacka i backen, att "inte orka" mer — de värsta ord Signe vet! — man tror på hennes tro och knogar tappert vidare — och en vacker dag har undret skett! Så lätt var det! Och eleven ägde först nu vad han trott sig ha förlorat — den konstnärliga friheten!

Ty kunnande är frihet. Det som binder är osäkerheten, famlandet, halvheten — det är bristen på suverän teknik, som alstrar det konventionella i konsten, icke tvärtom.

Och du, Signe, har lärt oss, att det konstnärliga kunnandet är icke höjden av skolning, det ligger på andra sidan backen — där man glömt alltihop! D. v. s. glömt att man "kan" något. Där finner var konstnärlig intention ögonblickligen det rätta, adekvata uttrycket, ingenting hindrar, ingenting binder, och nu först blir konstnären en personlighet, ty nu har han funnit sin individuella form — formen för sig själv, som har tusen former. Och det konstnärliga arbetet har blivit vad det skall vara, en glad, härlig lek! Som gömmer allt livets allvar.

Det är att kunna plastik. Att göra hela sin fysiska apparition till ett mjukt och smidigt — plastiskt material som omedelbart lyder den konstnärliga viljans minsta vink, icke blott att göra "vackra gester" och efter behag kunna vrida sin kropp i allehanda behagfulla attityder. Och begreppet har lika mycket andlig som fysisk betydelse.

Kära Signe! Vi, dina elever, med vilka du i uppoftande hängivenhet sökt och kämpat och i trofast vänskap delat segrar och nederlag — vi kyssa ditt kära vita huvud i innerlig tacksamhet för vad du givit som oförliknelig lärare och oförgätligt nobel personlighet!

Anders de Wahl.

SLUT.

ROSENBUKETTEN,

Han steg in i sitt rum. Och se där! — I en vas stod en rosenbukett på hans bord och bland rosorna låg en biljett, där det stod blott tre ord, ack, tre hjärtliga ord:

"Från en vän!" — Det var mörkröda rosor och tungt deras doft genom vindrummet drog, där den döende dagen en fattig reflex av sin flödande rikedom slog.

Och han satte sig ned framför bordet och såg, huru skuggorna växte alltmer, hur det darrande skimret långsamt kröp bort från bordsskivans nötta fanér, och han viskade: "Tack, du mitt fattiga liv, att du gav mig den glädjen, att än det en människa finns, som vill kalla en arm och förgäten sate för vän."

Men de mörkröda rosorna glödde, och tung deras doft genom vindskupan sam och ur tystnaden steg mången bortglömd gestalt från det ljusa förflutna fram, och han såg en vision av en högsommardag, en solklar och gyllenblå med surrande bin — och en mörklockig tös i en blommande rosenberså.

Och han kände en svidande värk i sin barm, när han minnenas bågare tömt. Varför kunde det ej — som han hoppats och trott — varför fick ej det gamla bli glömt. Men det hjälper visst ej blott att hoppas och tro och att viska: "Hjärta, förgät!" — och med rosenbuketten tryckt mot sitt bröst sjönk han ned emot bordet och grät.

HENRY FORSLÖF.

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks. 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonkont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer: Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 14:— Helt år Kr. 18:—
Halvt år » 7:25 Halvt år » 9:25
Kvartal » 3:75 Kvartal » 4:75
4:de kvartalet » 4:50 Månad » 1:75

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
40 öre eft. text. Utländska annonser:
45 öre å textside. 45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.
särskilt begärd plats. för särsk. begärd plats.

Hjalmar Söderberg 50 år. För Jdun av Erik Norling.

DET HAR SKETT MÅNGA scenförändringar på vår litterära skådebana sedan den oktoberdag 1895, då Hjalmar Söderbergs första bok, stockholmsberättelsen *Förvillelser*, blev synlig och genast hade turen att väcka en lifen sedlighetsskandal. Gestalter ha kommit och gått, de flesta försvunnit spårlöst, och många konflikter, som fagnat och upprört sinnena, vila nu i den långvariga glömskans skymning, som föregår uppsändelsen till ett petrificerat förklarad liv i litteraturhistorien.

Besynnerligt men sant: vid femtio år bör Hj. Söderberg kunna se tillbaka på sin debutbok med oanfäktat artistiskt samvete, ja med konstnärlig tillfredsställelse. Sverige är ju de stilistiskt lurviga debutanternas förlovade land, där formell kultur är en rara avis även bland äldre, mera "frånade" skribenter, för att bruka ett av vår idrottsnation omtyckt ord. Mycket sällan framträder hos oss en ny författare med en så sköntuktad och personligt distingerad berättarform som just Söderberg i sin historia om Tomas Webers och Märta Brehms ungdomligt eldiga, ungdomligt tanklösa och snöpliga erotiska lek, som tangerar bråddjup och poetisk olycka men till sist uppslukas av livets sunda, sanna prosa. Människoskildringen i *Förvillelser* företar sig ingen djupsprängning i själarnas dunkel, är icke resultatet av någon djävur psykologisk analys men speglar skarpt och troget den naiva egoismen och den idylliska ytligheten, det fladdrande lynnet hos nititales ännu rätt oförargliga stockholmare. Bakom ett kaleidoskopiskt skiftande persongalleri märker man den dystert resignerade determinism, som framdeles med biffrare tonfall tränger allt längre i förgrunden i Söderbergs verk. Men det härskande elementet i denna oskyldigt frivola bok är dock lyrisk stämningsglädje över tillvarons vackra yttersidor. De poetiskt utsökta miljöbilderna från Stockholm, i synnerhet det väriliga, äro betagande genom sin luftigt förfinade realism. Naturligtvis är det närmast Strindberg (*Röda Rummet* m. m.), som "lärt" honom, gift honom den litterära blicken på alltsammans, men färgen och tonen äro dock redan äkta "hjalleska" med sin pregnanta lätthet — en löftesrik början för en diktare, som nu står utan motsvarighet i fråga om innerlig och spirituellt uppfattning av flånörens Stockholm, dess dagar, dess själ.

I Martin Bircks ungdom, den stiliserade självbekännelse, varmed Hj. Söderberg på hösten 1901 intog sin fasta litterära position, har han dristigare och psykologiskt säkrare format den manstyp, som Tomas Weber endast glimtvis avslöjat, som småningom utkristalliserats med sanning och nödvändig

het ur diktarens psyke och ur tidslynet men som aldrig skall upphöra att äga sin vemodiga gillighet. Birck är deterministiskt ödesbunden, medveten om sin vanmakt inför livets krav på självglömsk handling. Han är intelligent, han reflekterar djupt vid varje intryck men han saknar givetvis en verklig tänkarens spekulativa energi — filosofen är aldrig helt viljesjuk. Martin Birck resignerar på ett mycket tidigt stadium, ja redan hans ynglingsdrömmar äro små eller skuggfantastiska; han finner sig snart nog i sin lilla roll och liksom bejakar sin olust och tristess, innerst inne ett slags ruggig belåtenhet. Just i denna utomordentliga brist på inre uppror, ett personligt begärande temperament, en intensiv önskan ligger skildringens oinfressanta tomrum, rent estetiskt sett. Martin Birck reagerar för svagt inför omvärlden och blir därmed utan individuell tragik. Vi gripas aldrig helt av hans öde, hur mycket vi än röna en svärmodig medkänsla.

Som konstverk står denna bok högt. Med knappa språkliga medel, som i sin fulla genomskinlighet verkligen te sig blott såsom ett medium åt syn och tanke — en mödosamt vunnen osökthet — tvingar författaren sina läsare till nära samliv med alla de vardag-

liga händelser och erfarenheter han berättar och vilkas enkla typiska stoff genom diktarens personlighet blivit unika värden. Stilen är lika ren och suggestiv, antingen den ger en resonnerande passus med någon stålblank intellektuell poäng eller överför en lyrisk-melankolisk glimt från den känslolöshet, som finnes hos Söderberg — "elake herrns" och nej-sägarens antipodiska andra sida. Alla partier i berättelsen ha en konkret skärpa, den intensiva stiliseringens fina naturlighet, och besjålas av samma enande konstnärliga kraft. Endast uttrycken för Martins naiva tvivel i religiösa ting ha icke flutit in i den försinnligade, avrundade helheten; de smaka litet av åttital och "debut".

I slutkapitlet sitter Martin Birck med sin "väninna" i en loge på teatern, och figurer och repliker ur *Hamlet* blandas i hans drömska medvetande till ett med alla kända och okända ansikten i salongen, i den s. k. verkliga tillvaron. Ät vilketdera hållet han än vänder sig, förblir Martin Birck på sidan om handlingen, en ödesmärkt livets outsider, en trollebunden passiv åskådare. Detta åskådarmotiv har ånyo upptagits och delvis skärpts och fördjupats i den bok, som kom ut fyra år senare och som enligt min mening är Hj. Söderbergs originella mästerverk: *Doktor Glas*.

Här finna vi individens andliga isolering driven till det yttersta. Doktor Glas är i ovanlig grad rent intellektuell, abstrakt anlagd, och från begynnelsen står han i ett fientligt-likgilligt förhållande till själva livets dunkla urkälla. Denne man känner en pervers-instinktiv motvilja för könsdrift, fortplantning och frukt-samhet; för honom ter sig allt detta fullt, hemskt och löjligt, och han har "vid fyllda trettiofem år aldrig varit när en kvinna". Med förakt, ömkan och en litet blekt avund betraktar han kärlekens apspel överallt omkring sig. Hans eget undertryckta driftliv är för längesen sublimerat av intellektet med sitt starka personlighetsmedvetande, denna herrehjärnans individualism, för vilken lidelsen aldrig blir en frigid låga men en stilla torr vitglödning, som utifrån sedd kan förväxlas med iskristaller.

Den ohyggliga ironin i doktor Glas' livshistoria yttrar sig framför allt däri att den extraordinära "handling" han längtat efter som en befrielse ur åskådandets och reflexionens bundenhet blir det slags gärning människorna och deras lagar kalla förbrytelse, en handling utan något samband med livets fruktbara makter och sålunda icke befriande. Det är en bitter ironi men alldeles logiskt, att doktor Glas' enda, på en gång skygga och brutala ingrepp i händelsernas värld härrör av en på instinktligt grundad isolerad fix idé

Möbelyger = Bomullstyger = Gardiner

Hemvävda, starka och vackra. * Konstfliten, Göteborg.

TAPETKOMPANIET

Katarinavägen 7, STOCKHOLM

R. T. 9905. Telegr.-adr.: Tapetkompaniet.

Säljer bästa TAPETER över hela riket. Största sortering av modernaste in- och utländska kvalitéer till lägsta priser. Begär omgående prover från oss. Till landsorten mot postförskott eller efterkrav. Bästa inköpskälla för målare och större förbrukare.

och att resultatet av allsammans blir ett ödsligt + - 0; så måste det bli efter determinerande betingelser i Glas' natur. Han var icke född att befria och hjälpa, att skapa liv och lycka, varken åt sig själv eller åt andra. Hans existens är en av blinda tillfälligheter levandegjord paradox.

Denna stockholmsberättelse, fylld av den finaste essentiella lokalstämning, är utformad med ett beundransvärt skarpsinne, med en aldrig svikande blick för framställningens följdräkthet och strama enhet kring centrum, den övermedvetna, i sitt skarpa intellektuella ljus olyckliga läkaren. Kompositionen, skenbart lös och godtycklig genom berättelsens utseende av spridda dagboksblad, äger i själva verket en kraft och en slutenhet, som vi eljest sällan träffa i vår litteratur.

Det är väl egentligen mellan tre partier läsaren skiftar sin beundran, i synnerhet om han själv har en smula håg för litterärt-tekniska problem. Jag syftar på doktor Glas' skildring av sin ungdoms underliga blå midsommarnatt, ett extrakt av alla de hågkomster, föreställningar och fantasier vi knyta till nordisk sommarnatt och nordisk kärleksdröm. I denna bevingade prosaelegi har Hj. Söderberg givit sitt bästa som den ungdomsminnens svärmodige och skarpsynta poet han framför allt är. — Jag syftar vidare på doktor Glas' ensliga sommarmiddag ute vid Djurgårdsbrunn. Så som författaren här på några få sidor lyckats ge en suggestiv totalbild för alla våra sinnen av människor och natur, det karaktäristiska lummiga Djurgårdslandskapet i sin soliga söndagsro, har han uppnått sitt yppersta av realistisk stämningkonst enligt en fullkomligt anti-naturalistisk metod. Denna lilla episod äger också ett gripande intresse rent psykologiskt. Doktor Glas sörjer ett ögonblick över att vara den livets komparé han är och önskar, att han vore en konstnär med allmakt över människornas själar. Omisskännligt möter oss här ett uttryck för den intellektuella och litet blodfattiga diktarens egen hemliga längtan att vara en stor fantasifull och gestaltskapande epiker, som icke är tvångsbunden av några få subjektiva motiv men fritt råder över hela den skiffande tillvaron, ur vars brunnar han själv får dricka djupt och utan livsångest. Det är ett slags älskande avund, som inspirerat dessa sidor, den utestängdes blick mot livets äktfödda. — Jag syftar till sist på förgiftningsscenen i Kungsträdgården, skildrad med en överlägsen språkmagi och med en diabolisk objektivitet, som helt visst kan komma läsare med ständigt aktuell moral-känsla att tappa andan av förtrytelse. Man glömmar aldrig konturernas skärpa och den på samma gång drömliga överkligheten i denna scen, som avspelas mot det spökaktiga vita solskenet över en nästan utdöd sommarstad, där fiden tycks ha stannat. Här igenfinna vi åskådar-motivet i en bjärt försinligad kulmen: doktor Glas' medfödda böjelse att betrakta allting som ett skådespel har urartat och fullständigt intagit hans väsen. Han bokstavligen ser även sig själv som någon främmande i aktion på skådebanan och skildrar och förklarar sig med matematisk saklighet och kyla. I denna allt genomträngande medvetenhet ligger hans tragiska onatur, ett fall som icke förr behandlats i vår litteratur och som icke må förväxlas med en vanlig högt uppdriven lust för självanalys.

Hjalmar Söderbergs tredje och sista arbete av huvudsaklig betydelse blev färdigt redan följande år. Det är dramat Gertrud, som fick sin premiär på gamla Dramaten i februari 1907. Grundidéerna ha djupa rötter

i diktarens känsla och övertygelse och äro sanna mot hans innersta jag, som alltid i Söderbergs verk. Men de ha denna gång krävt en fylligare variation, en mera figuralt friggjord och grupperad form än annars. Författaren har haft ett behov att framställa människor i tillspetsade förhållanden, i växelverkan och konflikt, och relationssystemet, ganska svagt i hans mer eller mindre bemantlade jag-skildringar, fungerar här starkare och livligare. Han gjorde därför klokt i att uttrycka sig genom dramatisk teknik eller bättre sagt: han kunde våga det utan större risk. Han gjorde det i alla fall på sitt personliga sätt och utan att i nämnvärd mån degradera sig till "teaterförfattare". Hjalmar Söderbergs diktartyp ligger lyckligtvis fjärran från dessa litteraturens ointressanta ingenjörsbegävnningar, som säges vara "födda dramatiker", och det förgrovande rampljuset är inte något lämpligt fluidum kring hans ords subtila nyanser. Gertrud har inte blivit någon scenisk sportbragd men ett intensivt själsdrama i purpur och grått med sin smärtsamma, lidelsefulla förkunnelse om åldrandets tragik och den erotiska kärlekens enväldsmakt och förgänglighet. Av det psykologiska idénnehållet är diktaren Gabriel Lidmans uppgörelse med sin levnads dualistiska förfluna och sin tvungna, kalla offergärning det som starkast fånglar läsaren, och den många gånger poetiskt avhandlade konflikten mellan kvinnans kärlek och mannens verk har i Lidmans repliker fått en accent av personlig upprivenhet, jämförlig med några ställen i epilogen till Ibsens diktning, Naar vi döde vaagner, eller i Heidenstams Sankt Göran och draken. Figurerna i stycket leva allesamman med individuellt liv, men skickligast uppfattad och tecknad är musikern Erland Jansson, den egoistiska och enkelt klarsynta strebern, en av dessa icke så ovanliga lymlar med ett strängaspel i sin kropp. Denna figur vittnar om att Hj. Söderberg dock ingalunda saknat objektiv gestaltsningsförmåga som utlösning för sin alltid skarpa iakttagelse av människor.

Om Söderbergs novellistik, utgiven i fyra till innehållet något ojämna samlingar, nödgas jag här fatta mig kort. Han har skrivit ett flertal små mästerverk av knapp, sinnrik och laddad livsskildring, som ger oss plötsliga, vassa inblickar, ungefär som då man genom ett nyckelhål tittar in i ett rum och finner, vad man på en gång anat och icke väntat. Hans tack vare pessimistisk världsuppfattning säkra och riktiga men litet snäva människokänedom gör en förträfflig verkan i denna betydande klein-kunst. Med sina Historietter (1898), av vilka ett par tre rättvisligen blivit berömda, nästan klassiska, vann han sina blanka sporrar som kvickhuvudet par préférence i det estetiska nitfaltskotteriet. Och sedan dess har han haft nöjet att få varje litet skämt av sin penna mottaget som ett elakt-behagligt evenemang av en outtröttligt beundrande vänflock. Utan tvivel är kvick-

Ärade halvårs- och kvartalsprenumeranter

behagade omedelbart förnya prenumerationen för senare halvåret till undvikande av avbrott i expeditionen. Samliga halvårsprenumeranter erhålla även i år gratis

Liduns julnummer

med dess förträffliga litterära innehåll, illustrerat av framstående konstnärer.

PRENUMERERA NU!

heten det söderbergiska lynnets naturligaste element. Hans dagsklara ingenium tar osökt och träffsäkert satirisk eller ironisk stil men är inte heller främmande för inslag av den äkta humorns klärobskyr. Det är egentligen endast hans ihärdiga, i tid och otid upprepade drift med religionen, speciellt statskyrkan och hennes tjänare, som telt sig avsevärt billig och flack. Man behöver alls inte vara "troende" för att känna en smula avsmak för detta slags förföljande polemik, denna kolarstro i förnekelse, som visserligen hos Söderberg stundom får ett blixtljus från 1700-talets ädla fritänkeri men oftare förräder sitt ursprung från åttitalets filosofiska sumpmarker, från Büchner, Strauss och Häckel, dessa idélivets snusförståndiga småborgare.

Söderbergs omfångsrikaste bok är Den allvarsamma leken (1912), en halft i romanform, halft som krönika anlagd berättelse, även den med vackert och melanholiskt känt stockholmsmiljö. Den blev vid sin framkomst dels överskattad, dels föremål för en alltför sträng dom. Vid en totalsyn på diktarens produktion spelar den ingen större roll, ty här uppdukas gammal skåpmat, delikatesser och mindre delikata rätter om varandra med ringa variation, och något konstnärligt nödvändigt personlighetsuttryck som Martin Birck, Doktor Glas och Gertrud meddelar den inte, ehuru den givetvis tar sig ut som språklig aristokrat i jämförelse med de flesta romaner och noveller i vår litteratur. Dess estetiska brist ligger i kompositionens slapphet, dess allmänt osympatiska och förstämmande egenskap är en materialistisk cynism utan flykt och vyer, i sin fräna enkelhet icke karaktäristisk för den sanne Hjalmar Söderberg.

En plats för sig i Söderbergs författarskap intar Hj ärtats oro (1909), ett arabeskartat reflekterande kåseri med många både skarp-sinniga och lustiga vändningar men knappast av den betydelse man på sina håll velat ge det. Än mer hinsides de vittra intressena står J a h v e s e l d (1918), ett religionshistoriskt försök, som lär intyga den vetenskapliga håg och intelligens Hj. Söderberg innehar i högre och besvärligare grad än flertalet kolleger.

Nämner jag till slut ett litet knippe "ungdomsvers", som finns i Valda sidor och på ett smakfullt vis lägger i dagen, att vår författare icke haft lyriken som tvingande uttrycksform ("Jag gick på vägen med min moder" och "Ensam i mörkret" äro dock helskapta, rytmiskt besjälade poem), påminner jag så om hans klarsynta verksamhet som kritiker ett par år i Sv. Dagbladet och om hans talangfullt och kunnigt gjorda översättningar från Anatole France, den beundrade läromästaren, har jag skisserat Hjalmar Söderbergs litterära gärning, sådan den ter sig vid en återblick jag sökt göra så oberörd som möjligt av konventionell jubileumsentusiasm. —

För så vitt ärlighet mot sig själv, trohet mot inre upplevelser och ursprungliga motiv är väsentligt villkor för diktaren — och att så är, bestrider ingen, som vet något om diktning — då står Hjalmar Söderberg i de få bästa männens led. Om vördnad för språkets ärvda skatt och stränghet och tålmod vid skrivbordet äro dygder att vårda som helig eld under år av mörker, då förtjänar Hjalmar Söderberg tack och heder. Medan dilettanter, gycklare och schackrare överbefolka bokmarknaden som sällan förr, är det en vederkvickelse att återvända till hans av stilistisk idealitet, skönhetskänsla och ensam formglädje präglade verk, präglat för en lång livstid.

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Liduns Kokbok

av ELISABETH ÖSTMAN.

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - - -

9:de upplagan nu utkommen. Pris kr. 7: - inbunden. - - -

Den svåra stunden. Novell av Erhard Bäckström.

UNDER DEN GAMLA TIDEN HADE Hansson varit chaufför och familjen hade reff sig ganska bra. Om söndagarna, då det var vackert väder, hade han ibland kastat in hela familjen i bilen och kört iväg utåt Ulriksdal förbi Frescati och Alkistan bara för att roa sig. Mat hade man haft med, och så hade man dukat upp. Han hade tagit nubben, och hustrun hade skakat på huvudet och skrattat, och ungarna hade myllrat omkring dem. Det hade varit en fröjd att leva.

Men så hade det blivit andra tider. Det tusenåriga riket, som hustrun i fyra års tid hade gått och trott att det skulle komma 1914, det förebådades lyckligt med både krig och skräck, alldeles som det skulle, men det kom långsamt som en lus på en limstång. Hansson tog sig i början inte så mycket av det, ty han var plattfot och slapp allt det militära bråket, men så började gummiringarna ta slut, och så blev det stopp med benzinen. Då stod han där med två tomma händer, hustru och sex oförsörjda barn, av vilka det älsta var en pojke på elva år vid namn Johan.

Alltsen bilarna började hade man haft det bra, och Hansson hade aldrig behövt gå omkring och söka arbete. Nu blev det trist med en gång, och han fick ge sig ut och söka, där det nästan ingenting fanns att få. I ungdomen skulle det väl inte ha varit så svårt, men nu var han fyllda förti, så det var ansträngande nog. Till sist hamnade han emellertid på en vedgård med trettifem kronor i veckan.

Detta hade skett på hösten. Sen dess hade man släpat sig fram genom flera smällkalla månader ända till julen, passerat jul och nyår, fått se januari månad skrida fram som de föregående och kommit in i februari. Där var man nu.

Det var ingen stackars mjälig och utpinad typ, denne Hansson. Han hade lyckats sno sig från exercisen en tid på världen, för nitton år sedan, men för den skull var det inte något fel på honom. Han var storväxt och rak, kraftig men inte fet. Håret höll han kortklipp, och ögonen voro grå och skarpa, nästan kalla. Det fanns inte ett spår till varken slängighet eller undfallenhet i hans rörelser, rösten var fast. Han var helt enkelt en karl, som visste vad han ville. Hade inte språket satt sitt märke på honom, så skulle ingen ha trott, att han bara var en enkel arbetare.

— Vad man har själv, det har man, brukade han säga. Tacka andra kan fan göra och inte jag.

Därför hade man också börjat dra in på staten, så snart det visade sig, att det blev nödvändigt. Familjen hade förut suttit med två rum och kök, som den brukat själv utan några inneboende.

— Det går nog inte längre, hade Hansson sagt. Inneboende, det är en dålig väg, då kan man inte längre rå sig själv. Vi måste flytta.

Redan i april 1917 hade man därför flyttat över från gathuset till gårdshuset. Det visade sig vara hög tid. Bara ett halvår senare var bostadsbristen ett faktum och en flyttning nästan en omöjlighet. Bristen började visa sig lite varstans.

Den gångna hösten hade varit en oerhörd förödmjukelse för Hansson. Pengarne ville naturligtvis ingenstans förslå. Man hade ju rabattböcker och kort av alla slag, och hustrun och de älsta ungarna stodo i kö dagen i ända, men trettifem kronor i veckan bleve likvisst icke mer än trettifem. Man

hade snålat och sparat, dragit in på mat, kläder och halvsulor. I allt detta berodde det nog på Hansson, att det gick i lås. Han hade en viss bister humor, som till och med förgyllde upp kålrötterna och sillen.

— Det är då ändå en tröst, att man haft det bättre en gång, sade han. Tänk på Johanssons! Dom har alltid haft det svårt. Nu kan vi dra in på både mat och annat, men det kan inte dom, för då skulle dom svälta ihjäl.

— Fattigvården, sade fru Hansson helt mildt.

— Ja, och vänliga människor, lade Hansson till. Vi har inte svultit oss fram till det staketet än. Nu hör du, vad jag viskar.

Det var Hanssons stolthet och tröst i denna svåra tid, att han ännu inte behövt tigga sig till någon hjälp. Hustrun hade nu gärna sett, att man fått lite understöd, och i själva verket hade hon bytt bort några sockerkort mot fläsk och bröd, men det räknade man inte. Ännu så länge hade man stått på egna fötter och skulle väl göra så också.

— För fan, sade Hansson.

— Med Guds hjälp, sade hustrun.

Men nu hade alla stolta föresatser störtat ihop med en gång. Det blev en smäll, som var bedrövlig. Hustrun hade hållit sig uppe så länge, hon kunnat, men faktum var nog, att hon snålat ännu mer än de andra, ätit ännu mindre, fått ännu mindre luft, fast nu luften inte kostade något. Hon hade känt matthet och svaghet länge nog, fast hon ingenting sagt. Matta och svaga voro de verkligen allihop, så det var ju ingen anledning att klaga över den saken. Och så gick hon där, tills hon föll omkull. Detta skedde under fjärde veckan av februari.

— Nu sul, mamma sul, sade minsta barnet, en flicka på två år.

Hon kom emot sin far i den lilla tamburen i det ögonblick han steg in den så föga minnesvärda dagen.

— Vad säger hon, inte är jag slut, jag är bara lite krasslig, ropade hustrun inifrån rummet.

Hon satte sig inte upp, det orkade hon inte. Hon bara lyfte lite på huvudet, medan hon ropade, och sedan föll det tillbaka. Det var förresten nästan en njutning för henne att få falla tillbaka. Mattheten gjorde, att hon rent av kände sig mätt.

Där hemma var allt i full fart, när Hansson steg in. Den minsta, tvååringen, hade kommit in i rummet och stod framme vid fönstret och ljöt. Femåringen, en pojke och store bror, sökte få undan henne och tysta skriken. Fyraåringen, en pojke det också, satt oberörd af allsammans och sparkade på en papplåda. Åttaåringen höll till ute i köket och tittade på hur Johan lufade av kålrötterna medan Helmy fullbordade dukningen.

Förut hade det alltid varit ordning och puts i familjen. Fru Hansson var en utmärkt människa, som arbetade från morgon till kväll och satte fart på ungarna, så det var fröjd åt det. Men nu såg det ut som Jerusalems förstöring, allting framdraget, allting uppställt. Med kalkarna hade man byggt en bro över tre stolar och stängt av halva köket. Vedträna hade man dragit fram ur låren och använt till byggnadsmaterial. Nu lågo de kringströdda över golvet. På allting syntes det, att den ordnande handen hade tagit sig fritt.

Så hade nu ställningen varit första dagen av hustruns sjukdom. De större barnen, Johan och Helmy, hade sökt hålla reda så mycket de kunde. Med ett allvarligt drag

i sitt ansikte hade Johan skakat de små och sagt:

— Vill ni lyda eller vad är det med er!

Men det hade inte mycket hjälpt. Det hade blivit skrik och tjut och så lugnt ett slag; men strax därpå åkte vedträna fram igen. För Johan hade man ingen respekt. Så tröttnade han och lät det vara som det var.

Denna första dag hade Johan stannat hemma från sin plats, när han kom från skolan och fick se, hur det såg ut. I det längsta hade Hansson stretat emot, men strax före jul hade han låtit pojken ta en springpojksplats. Det var en ganska bra plats med arbete från två till sju för sex kronor i veckan.

— Räcker nästan till halvsulning, hade Hansson sagt, då Johan kom hem och berättade om sin lycka.

Men det var ju klart, att så enkelt kunde inte saken ordnas i det följande, ifall fru Hansson skulle fortsätta att vara sjuk. Och hon fortsatte. Grannfrun, som bodde i enkelrummet bredvid, hade lite tid till övers, och hon tittade in emellanåt. Hon var helt ung ännu och nästan nygift. Mannen hennes var typograf och barnet deras, de hade bara ett, en pojke på två år, var nu så stor, att han inte längre behövde ständig vård.

Denna godhjärtade människa blev nu den, som de närmaste dagarna tog hand om den Hanssonska familjen. Och det behövdes verkligen. Helmy fick visserligen stanna borta från skolan och gick nu hemma hela dagarna och höll ordning på hemmet och de små. Egendomligt nog hade barnen betydligt mycket större respekt för henne än för Johan. Men hennes krafter förslogo inte långt, och emellanåt måste hon dessutom ut för att stå i kö.

På tredje dagen av fru Hanssons sjukdom kom Helmy redan tidigt och knackade på hos grannfrun.

— Snälla tant Ekström, kom in, sade hon. Mamma är så dålig!

Det hade verkligen inte blivit någon förbättring på dessa två dagar. Fru Hansson hade bara blivit lite mattare och svagare, och mat, det kunde hon inte alls förtära. Fru Ekström hade varit nere på magasinet och skällt sig till lite mjölk några gånger, men det var också i det närmaste allt, man hade fått i den sjuka.

— Jag vill inte ha någon mat, sade hon. Jag är inte hungrig. Ge barnen.

Nu stod man dock inför en vändning av saken, inte till det bättre, nå, fru Ekström var inte pretentiös, men i alla fall en vändning. Hon gick genast in till den sjuka.

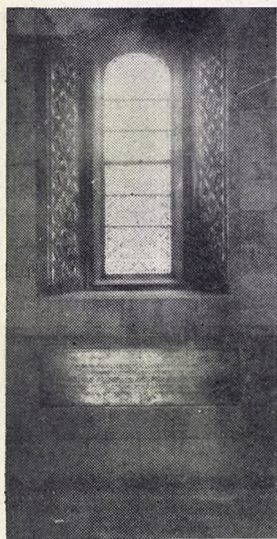
— Om vi skulle skicka efter doktorn, föreslog hon, närmast för att säga något.

— Doktorn är inte för fattigt folk, svarade fru Hansson. Och så ordinerar han bara luftbyte eller badort och kraftig mat. Nej, det tjänar ingenting till. Jag blir nog bra ändå.

Detta kunde ju också vara sant. Doktorn är inte så mycket för fattigt folk. Fattigt folk får dö eller bli bättre, vanligtvis blir det bättre. Fru Ekström hade ju heller inte menat så allvarligt med sitt förslag. Hon pysslade om den sjuka lite grann och gick in till sig. Det var tidigt på morgonen, och hon hade en del att göra.

Då Hansson kom hem denna kväll, blev han ängslig. Den ängslan, han haft under de arbetslösa veckorna, kom på honom på nytt. Då hade han tyckt, att allt vände sig kring honom, nu såg han, att det var på

Estlands apostel. Ett sjuhundraårsminne.

Anders Sunesons grav i Lunds domkyrka.

DEN 15 JUNI, 700-årsdagen av Dannebrogens tillkomst, firades i Danmark med stora festligheter.

Till detta minne knyter sig Anders Sunesons namn, vars bärare torde räknas till en av de märkligaste personligheterna inom Nordens medeltid.

Efter att ha studerat i England, Frankrike och Italien verkade han någon tid som föreläsare, magister i Paris, europeiskt ryktbar som juridisk och teologisk författare. Till ärkestolen i Lund kallades han, efter den mäktige Absalons död, 1202. Denna post, "ärkebiskop i Lund och Sveriges primas" beklädde han i 23 år.

Då Valdemar Sejer 1219 företager sitt härnadsfåg mot Estland medföljer Anders Suneson jämte 3 biskopar, besjälad av sitt nit för esternas omvändelse.

S:t Vitus dag (den 15 juni) samma dag som Rügens fasta borg, Arkona, fallit för Absalon — säger den gamla krönikan — kämpades då det stora slaget mellan de kristna och hedningarna. Arkebiskopen stod med sina lydbiskopar och klerker på ett högt berg i närheten, och hans blick nådde ut över hären, och han bad för de kristna såsom Moses under tårar och med uppsträckta armar. Så länge hans armar voro upplyfta, segrade de danska, men när armarna segnade ned av trötthet måste de vika. Då buro och stödde klerker och biskopar den gamle Under det han så bad, föll Dannebrogen ned från himlen och en röst hördes: "Bär detta tecken högt och i skolen segra!" Valdemar vann seger.

Anders Suneson stannade i Estland i två år under vilken tid han ordnade de kyrkliga förhållandena där. Hans kyrkoprovins var nu världsdelen största. "Den räcker — för att citera en framstående historiker — från Kattegats strand

Anders Sunesons "bönkammare" på Ifön.

och till Finlands vik. Vid denna hade den nordiska kyrkan satt sina yttersta portar. Danmark och Sverige möttes där."

Nedgång till Anders Sunesons "bönkammare".

Från Anders Sunesons gravöppning 1833. Efter ett samtida litografi. Foto av Alfred B. Nilson.

Då Estlands apostel vände åter var han en av sjukdom bruten man.

En tid därefter nedlägger han biskopsämbetet. Han gör sina testamentariska bestämmelser, skänker sitt fäderneärv till fromma stiftelser och drar sig tillbaka i ensligheten, bort till en ö i Ifösjön, en naturskön plats i Villands härad i nordöstra Skåne.

Legenden har smyckat hans panna med helgonglorian och bekransat hans stig med undergärningar.

Han dog midsommaraftonen 1228, något över 60 år gammal och blev med stor högtidlighet begravnen i Lunds domkyrka.

Hans grav, belägen i dömens högkor, öppnades 1833, varvid man fann väl bibehållna skelettdelar ävensom lämningar av biskopsmössan och åtskilliga tygstycken.

Söndagen den 15 dennes celebrerades dannebrogsminnnet med en anslående högtidlighet vid graven i Lunds domkyrka, varvid tal hölls av domprosten M. Pfannenstill och kransar nedlades bl. a. av professor Johannes Steenstrup, præsens i det kgl. Danska Selskab for Fædrelandets Historia og Sprog samt Formand i Bestyrelsen for Dansk Historisk Forening.

A. B. N.

hustrun, som familjens existens berodde. Vad skulle han bara ta sig till, om hon gick bort! Inte kunde han ordna med barnen!

— Vi måste skicka efter doktorn, sade han. Det får kosta, vad det vill, alltid blir det väl någon råd.

På fjärde dygnet kom doktorn. Fru Hansson låg som förut. Det var på en söndag, så Hansson var hemma själv och tog emot. Småbarnen hade han skickat ut för att åka källa, de två största sutto i köket och läste sina läxor, så det var riktigt lugnt i rummet.

Doktorn var mycket vänlig. Han förhörde sig om tillståndet och lyssnade på den sjuka. Så lyssnade han på nytt och frågade efter några detaljer.

— Ja, sade han till sist. Ni skulle ha skickat efter mig förut, kanske för en månad sen. Det här är allvarligt nog. Hon kan väl inte få komma bort härifrån?

Hansson skakade på huvudet.

— Nå, sade doktorn, då få vi göra vad vi kan, ligga stilla, äta mjölk och skorpor, vädra så mycket som möjligt, och så ta in det här.

Han skrev på en lapp.

— Nå, vad är det för sjukdom? frågade Hansson till sist.

Han hade velat fråga så hela tiden. Denna sak intresserade honom oerhört.

— Sjukdom, upprepade doktorn. Nästan ingen sjukdom alls. Undernärd sedan månader tillbaka. Så har det slagit sig på lungorna. Det är den vanliga gången.

Så var det inte mer att säga. Hansson följde doktorn till dörren, skakade hand och gick in igen. Där föll han på knä vid hustruns bädd och snyftade så som han säkert inte gjort, sedan han var barn.

Solskensdagarna hade tagit slut för länge sen för Hansson, men de, som kommo nu, voro värre, än vad alla varit förut. Så länge man inte hade velat något, så hade det ju ändå gått an, men när man nu hade döden framför sig lika klar som elände och nöd, så var det slut med alltihop. Inte för att dessa bröt Hansson, han hade krafter ännu, och det gamla trolset satt kvar, men det bröt hustrun, och det var värre för honom.

Doktorn hade inte talat i enrum med Hansson, dels därför att det var omöjligt, dels därför att han såg, att slutet var så nära, att det skulle ha varit löjligt att söka skjuta på det. Ett par dagar betydde inte något. Det förstod Hansson, och det förstod hustrun också. Hade här inte funnits några bioständigheter, som doktorn inte hade en aning

om, så skulle allt också ha varit bra. Hustrun skulle ha gått lugnt i döden, mannen skulle ha begravt henne, och sedan hade alltid blivit någon råd.

För egen del var fru Hansson inte rädd för att dö. Sedan sex år tillbaka hade hon gjort upp räkningen med livet och hade allt klart. Efter döden kom vila och frälsning och så tänkte hon inte mera på det. När hon fått klart för sig, vad doktorn menat, gällde inte heller hennes första tanke henne själv, det gällde mannen och barnen.

För Hansson steg också samma fråga fram med tydlig klarhet.

— Vad ska det bli av oss! Vad ska det bli av barnen!

Inte kunde han sköta barnen, inte kunde Helmy göra det, inte kunde fru Ekström gå här i evighet.

— Nu har vi kommit till staketet, tänkte han. Nu blir det fattigvård och hjälpsamma människor.

För Hansson själv var väl detta med fattigvård och hjälpsamma människor inte så hemskt. Visserligen hade hans strävan alltid varit att få stå på egna fötter, men när nu den saken såg ut att bli omöjlig, var det nog inte annat att göra än att foga sig. För hustrun var väl inte heller fattigvården i sig själv något hemskt, men det

Dannebrogjubiléet i Köpenhamn den 15 juni 1919.

fanns i detta fall några bi-omständigheter, som för henne syntes hemska nog. De gällde syster Gabriella, den diakonissa, som hade fattigvården i dessa trakter om hand. Med henne hade det förliden sommar varit en historia, som man talat om i veckotal i gårdshuset.

Syster Gabriella var inte elak, men hon var tvär och retlig. Det myckna gnället, som hon måste höra dag ut och dag in hade förstört hennes nerver i grund. Bäst av allt skulle hon behövt vila en tid, men hon hade sitt, hon också, och måste som alla andra först av allt tänka på att existera.

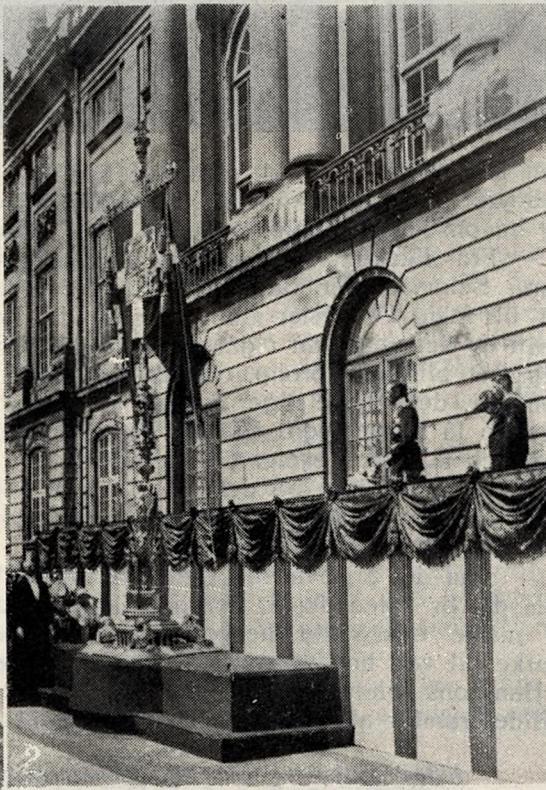
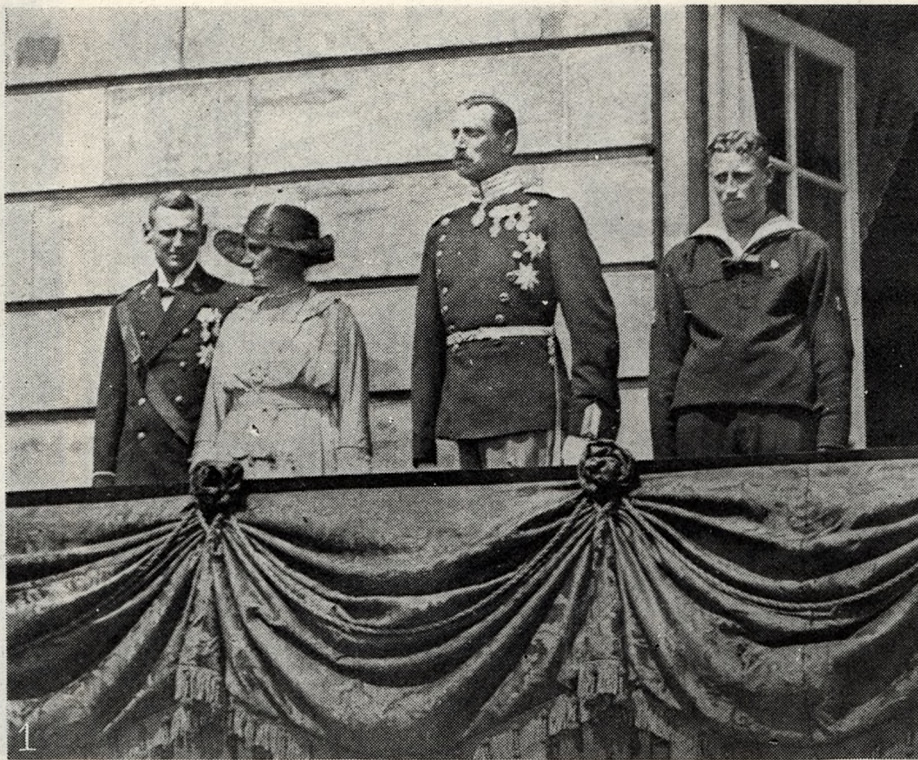
Det som inträffat förra sommarn och oroat sinnena, hade i ock för sig inte varit så märkvärdigt. I en familj tre trappor upp hade hustrun helt plötsligt dött, utan föregående sjukdom. Hon hade haft klen hjärta och gått på sjunde månaden med ett barn. Det hela kom så plötsligt, att alltsammans föll ihop. Mannen stod där med tre små barn och tomma händer. Det fanns ingen hjälp, ingen, som kunde hålla hemmet uppe. Mannen hade inte haft annat att göra än att ge sig iväg till fattigvården. Där uppe var det tomt på folk, de flesta hade semester, mitt i sommaren som det var. Den som tjänstgjorde för tillfället, var just syster Gabriella, och till henne var det, som mannen framförde sin sak.

Nu hade det just den dagen varit ett oerhört spring, och syster Gabriella hade fått stå i från morgonen till sena eftermiddagen. Hon var utpinad och uppretad till det yttersta. Möjligt är också, att mannen gnällde för mycket. Huvudsaken var bara den, att syster Gabriella alldeles förlorade fålamodet.

— Ja, här kommer ni och springer, bröt hon ut. Komma så här! Jag tycker verkligen, att ni kunde välja er tid lite bättre. Komma med sånt här mitt i sommaren, när folk har semester.

Delta var nu strängt taget det enda, hon sagt. När det var gjort, lugnade hon sig rätt betydligt, om hon också inte gav sig tid att ångra sina ord. På mannen verkade emellerlid orden med en förkrossande kraft. Han var en svag stackare, närmast en fjant. Han blev nästan förstörd av det barska svaret. Inte kunde han hjälpa, att hustrun hade dött mitt i sommaren! Inte hade hustrun menat något illa med att dö!

1. Konungen, drottningen och prins Knud på tribunen utanför Amalienborgs slott. 2. Konung Kristian tackar för det praktfulla riksbanéret. 3.

Varken han eller hustrun hade velat göra syster Gabriella något ont. Han sjönk nästan ihop, i varje fall stod han och darrade i knävecken under återstoden av syster Gabriellas tal.

I gårdshuset kände man ju till syster Gabriella förut, så när nu den stackars mannen kom och berättade, vad hon sagt, blev det en verklig cause célèbre. Redan första dagen gick den huset runt, och sedan fortsatte den i små efterdyningar ända fram på hösten. Emellanåt fick man förresten påminnelser om den.

En månad efter dödsfallet kom fattigvården och tog hand om barnen. Det blev en bemärkelsedag för hela huset, man höll verkligen reda på varann. Även Hansson hade fått det i sig, när han kom hem från vedgården den dagen.

— Verkligen, sade han. Så snart, innan dom hann svälta ihjäl!

Det minsta barnet kom på krubban till att börja med. De två andra ackorderades ut i landsorten, var på sitt håll. Det blev tyst i två månader, och sedan kom det besked, att också den yngsta hade kommit till landet. På höstsidan meddelades det, att den näst äldsta hade avgått med döden, och fram i december, liksom en liten julklapp, kom underrättelsen, att det hade gått så med den minsta också.

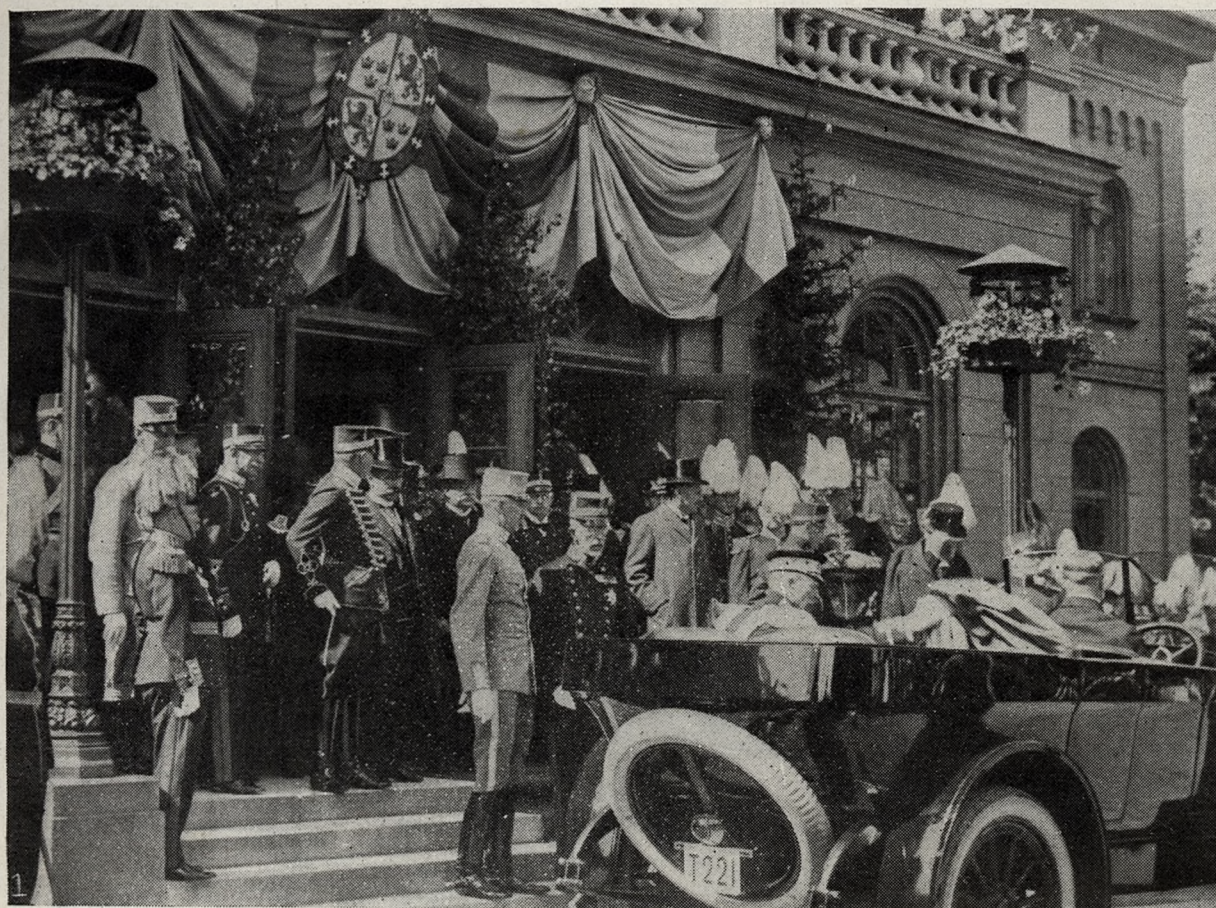
Historien om syster Gabriellas barska yttrande hade därför hållits vid liv. Fru Hansson hade verkligen hört om det så många gånger, att när hon nu låg där i stillhet och halvvägs feber om dagarna och fantiserade och funderade, så dök syster Gabriella en dag upp för henne, alldeles som gubben ur lådan. Hon hade aldrig förut tänkt på syster Gabriella, eller hon hade tänkt på henne men inte fäst sig vid henne.

Aldrig hade hon sett henne, aldrig hade hon behövt ha med henne att göra. Hade hon bara råkat på henne någon gång, så skulle hon säkert inte ha fått det intryck av henne, som hon nu fick, när hon låg där och fantiserade. Syster Gabriella skulle aldrig ha framstått så väldig, så skräckinjagande. För fru Hansson som nu låg där och funderade i sin feber, kom syster Gabriella att stå som en symbol för hela fattigvården. Detta var hemskt.

Febern tilltog. Ju mera den steg, dess

Amalienborgs slottsplats under defileringen av scoutkåren och "Det frivillige Drengeforbund".

— H. Damgaard foto.

rörligare blev fru Hanssons fantasi. Skräcken grep henne.

— Jag vill inte dö, ropade hon. Jag vågar inte dö! Vad ska det bli av barnen! Vi måste ju gå till syster Gabriella!

Och så tuggade hon på syster Gabriella en stund.

— Herregud! Ni kunde väl välja tiden bättre! Herregud, vad för en tid! Vilken tid! Vad ska hon bara säga, när vi kommer!

Det är svårt för den fattige, som till och med måste välja tiden för att dö. Hon visste inte längre, hur hon ville bära sig åt, hon visste bara, att hon inte fick dö, inte dö nu, inte dö alls.

Mannen förstod ju, att detta berodde på febern. Han försökte trösta henne, han lade omslag på huvudet, han gav henne is. Framme vid fönstret hängde en badtermometer sedan forna tider, den satte han i mun på henne. Den visade fyrtitre.

— Nå, det kan hon ju inte ha, tänkte han. Men det är illa nog ändå. Hon ligger och jagar upp sig själv. Hon måste ha lugn. Vi måste göra något.

Det var på sjukdomens sjätte dag, Hans-

son fallade detta beslut, alltså på lördagskvällen. Han gick in till fru Ekström för att be om hennes hjälp.

— Fru Ekström måste hjälpa mig, sade han. Selma ligger därinne och håller på att bli tokig för syster Gabriellas skull. I kväll är det värre än i går. Febern stiger, och så blir hon orolig, och ju oroligare, hon blir, dess värre stiger febern. Vi måste försöka få henne lugn. Vill fru Ekström gå upp och tala med syster Gabriella?

Fru Ekström drog på det.

— Gärna det, sade hon dock. Men vad ska jag säga henne?

— Som det är, svarade Hansson. Bara som det är. Men det är inte det viktigaste. Vi måste också ha hennes svar. Lagg märke till vad hon svarar!

Hanssons plan var inte så tokig. Det gällde framför allt att lugna den sjuka, all

Avtäckningen av Carl XIV Johans staty i Örebro. 1. Konungens ankomst. 2. Avtäckningen. 3. Den nyavtäckta statyn med slosset i bakgrunden. 4. Landshövding Bergströms tal till konungen. (Erik Sjöqvist foto.) 5. o. 7. Kommittéer för Hus-

moderföreningarnas konferens i Stockholm samt bild av konferensen med fru Agnes Ingelman på ordförandeplatsen. (Pressfotobyråns foto.) 7. o. 8. Barnmorskemötet i Örebro. Dr Carl Mannheimer, Allm. sv. barnmorskeförbundets ordförande. — Stora mötesgruppen. (Förstoringen foto.)

få henne att förstå, att syster Gabriella inte var så farlig, att hon bara var en människa som alla andra och inte något vidunder. Framför allt gällde det att visa, att det gick att tala med henne. Det skulle nu fru Ekström göra. Hon skulle komma in och berättat, vad hon hade sagt och vad syster Gabriella hade svarat, hur syster Gabriella hade sett ut och vad hon hade gjort för miner.

— Då blir hon nog lugn, sade Hansson. Jag kan bara trösta henne med vackra ord, jag har ju aldrig sett den där människan.

Natten, som nu följde, var hemsk. Fru Hansson låg och yrade till bort emot tolv och föll först då i sömn. Vid fyrtiden väcktes mannen av hennes mumlande. Han steg upp och lände ljuset.

— Jag dör, viskade hustrun. Jag kvävs. Mannen lyfte upp kudden en smula och

fillade på henne en slund. Hon hade fallit i slummer igen och andades lugnt vidare. Då släckte han ljuset och kröp till sängs.

På morgonen gick Hansson till arbetet som vanligt. Helmy hade fått tillsägelse att ringa efter honom, ifall det skulle ske något, ty han väntade nu slutet när som helst, men hon ringde inte. Då han var hemma till middag vid ettiden, var allt sig likt. Han kunde dock inte härda ut i arbetet utan begav sig hem redan klockan fem.

Slutet nalkades nu med stora steg, det såg han. Hustrun låg där i dvala, aldeles frånvarande. Han satte sig på en stol och bara stirrade framför sig. Hans glada syn på livet var borta, han sått där slö och slapp.

När han suttit en stund började hustrun yra igen. Han urskilde Herregud, Jesus och Syster Gabriella.

— Hemskt, tänkte han, men vad ska man göra!

Ungefär i detsamma öppnades dörren och fru Ekström steg in. Hon såg sig omkring helt glatt, riktigt glatt och nickade mot Hansson. Så gick hon fram till den sjuka och lade sin marskalla hand på hennes feberheta

Kring Stockholmspressen och dess ledande män.

För Idun av D:r HARALD HEYMAN.

(Forts.)

UNDER DEN FORSTA PERIODEN AV den Keyska regimen stod Svenska Dagbladet som "vilde" utom partierna och följde blott sitt hybridiska program att förena stark försvarsvänlighet med moderat reformiver. Under den tid E. B. Rinman verkade som tidningens politiske ledare skrevare gav hans liberala åskådning anledning till åtskillig spänning inom redaktionen. Sedermera har Svenska Dagbladet glidit helt över åt högern och blivit storfinansens och den burgna borgarpublikens organ. Under senare år har Gustav Stridsberg verkat som ledare skrivare jämte nationalekonomen professor Gustav Cassel samt bl. a. reseskildraren Hj. Cassel och även låtit sin giffiga, på citat och engelska förhållanden specialiserade penna spela i utrikespalterna jämte C. J. Engström m. fl. — Bland tidningens övriga fasta medarbetare framträda i all synnerhet Oscar Leverfins och Tor Hedbergs efterträdare Fredrik Böök och August Brunius, båda frodiga intelligenser, outtröttliga dagskritiker och företagsamma forskare på litteraturens, teaterns och de bildande konsternas fält — samt dr C. Forsstrand som anmälare på ett flertal kulturhistoriska, geografiska och antropologiska forskningsområden. — Sedan 1908 är A. E. Stenberg Svenska Dagbladets allmänt uppskattade arbetschef och upprätthåller energiskt tidningens traditioner.

Redan under förra delen av här omhandlade period var Dagens Nyheter den utan gensägelse bästa nyhetstidningen och kan alltjämt göra anspråk på en rangställning som nyhetsorgan. Tidningens modernisering började så sakta, när O. Hemberg 1905 anställdes som redaktionssekreterare. I honom hade Tengvall fått en medtävlare som ej gav honom efter som tekniker. Det av amerikanska förebilder direkt påverkade tidningsskick man velat se tillämpat i Dagens Nyheter inleddes av den äktstockholmske krönikören och kåsören Beyron Carlsson, när denne 1906 återvände från en studieresa till Förenta Staterna — och det synes icke vara utan berättigande som dennes betydelse i förhållande till Hembergs för Dagens Nyheter modernisering jämförts med Keys i förhållande till Tengvalls för Sv. Dagbladets. När några år senare Dagens

.....
panna. Då var det liksom om fru Hansson skulle ha vaknat till liv igen. Hon slog upp ögonen och gjorde ett försök att resa på huvudet. Hansson steg också fram till sängen.

— Nå, sade fru Ekström, nu ska vi inte vara rädda längre. Kära fru Hansson, var nu inte längre så rädd! Var då inte så rädd! Var då inte så rädd! Jag har varit uppe för att tala med syster Gabriella, men hon fanns inte där. Hon ligger sjuk, och det är en annan i hennes ställe. Så nu ska nog saken ordnas med glans.

Det var eget att se på fru Hanssons ansikte. Det syntes, att hon var vid full sans och uppfattade, vad som blev sagt. Hennes drag lystes upp, och hon försökte rent av att resa sig.

— Herregud, viskade hon. Herregud, så skönt. Då skulle det ju inte vara så farligt att dö.

Så klippte hon med ögonen, föll tillbaka i sängen och gick ur tiden. Ett fridens skimmer spred sig över hennes drag.

Nyheter, som 1898 börjat utge söndagsnummer, fullbordade sin ovanberörda omgestaltning och blev Stockholms modernaste tidning, bibehölls, den ibland lyckligt lätta och omedelbara, stundom vassa och ej så litet personliga ton, som sedan gammalt utmärkt skrivsättet i tidningen och med rätt eller orätt ansetts minna om danska "Politikens" samt berett motståndarna mången hälsosam förargelse. Fullkomligt lojal i alla skiften förmår naturligtvis ingen tidning vara.

Dagens Nyheter utomordentliga betydelse för det liberalt demokratiska genombrottet i Sverige, demokratins konsolidering och politiska framgångar kan svårligen överskattas. Den är under de mer än 20 år som Otto von Zweigbergk varit tidningens själ, sedan han i denna egenskap avlöst ingenjör Albert Seberg, väsentligen knuten till hans namn. Även von Zweigbergks motståndare i olika läger erkänna hans glänsande förmåga som politisk journalist, och det torde knappast råda mer än en mening om att han är det nutida Sveriges skarpaste och framför allt elegantaste penna med sin största styrka i den kritiska analysen.

Bland medarbetarna på Dagens Nyheter ledareavdelning under senare år märkes den kunnige och träffsäkre C. E. Rosenberg, som förvärvat förmågan att mången gång illusoriskt efterlikna mästarens stil. — Sedan 1907, då dr A. Karlgren tjänstgjorde som tidningens korrespondent i Ryssland, har denne medverkat som Dagens Nyheter arbetschef och dessutom innehaft posten som ansvarig utgivare. — Från slutet av 90-talet och fram till världskriget leddes Dagens Nyheter utrikesavdelning med ofta bemärkt saktighet av dr Simon Brandell, vilken på sistone efterträts av dr J. Wickman. Här bör därjämte särskilt framhållas författaren Gustaf Hellström, vilkens korrespondenser från England, Frankrike och senast Amerika varit och äro hors concours i den nutida Stockholmspressen.

Dagens Nyheter kulturavdelningar har räknat en rad synnerligen framstående förmågor. Som litteraturkritiker har dr John Landquist, efter att ha lämnat Svenska Dagbladet varit det senaste årtiondets jämte Bo Bergman främsta namn i Dagens Nyheter spalter, där han ofta framgångsrikt bekämpat den Böökska litteraturpolitiken med vad därtill hör, och på sistone efterträts av herr C. A. Bolander! På teateravdelningen har Per Hallström till efterföljare fått Bo Bergman, vilkens fina, träffande, stundom knariga smakdomen framföras i ypperlig journalistisk stil. Dagens Nyheter konstkritik, som länge utövades av Georg Nordensvan, skötes sedan ett antal år med oftast säker sakkännedom av dr Karl Asp-lund. Sist men icke minst bör även Peterson-Bergers stundom säreget temperamentsfulla musikkritik nämnas bland bidragen till Dagens Nyheter kulturella dagskrönika, som trots Beyron Carlssons, Erik Nybloms (Mac) och kandidat Bergs beprövade förmågor icke funnit hel ersättning för förlusten genom P. Staaffs bortgång. D. N. älskar sport.

Som nämnt var det under Tengvalls ledning Stockholms Dagblad ryckte upp till ett av huvudstadens främsta och mångsidigaste organ. Redan från 1904 hade Karl Hildebrand varit politisk ledare och huvudredaktör för Waldéns, Montanarnas och den svenska ämbetsmannavärldens tidning och i viss mån påbörjat moderniseringen. Hilde-

brand försvarade som bekant högerns synpunkter med talang och stark tro och brukade mestadels en sympatisk, tolerant och gentlemannamässig ton i sin bittra strid mot de anstormande liberalerna och socialdemokraterna, men stod som tidningsman måhända ej fullt så fri gentemot sitt parti som t. ex. von Zweigbergk och E. B. Rinman gent emot det liberala partiet. När sedermera Gustaf Gustafsson lämnade Allmänna valmansförbundets sekretariat för att inträda som Stockholms Dagblads vapendragare, blev tidningen mera rätlinjigt och odelat högermässig eller "moderat" och gjorde starkare än förr skäl för benämningen "högers officiella organ". Redaktör Gustafsson efterträddes av tidningens ekonomidirektör artillerikapten Osterman, som f. n. är huvudredaktör med Teodor Telander (från Svenska Morgonbladet) som ansvarig utgivare.

Stockholms Dagblads utrikesavdelning har sedan många år stått under ledning av dr Verner Söderberg och hört till det mångsidigaste och fullständigaste Stockholmspressen haft att bjuda på detta område. Under senare år har tidningen emottagit uppmärksammade privattelegram från Berlin och Paris; de senare av Osborne (Erik Sjöstedt, som tidigare varit Dagens Nyheter Pariskorrespondent) undertecknade telegrammen, vilka tidningen infört under rubriken "Från Paris horisont", ha även stått att läsa i Stockholms-tidningen.

Liksom utrikesavdelningen ha även litteratur- och teateravdelningarna i Stockholms Dagblad sedan den Tengvallska tiden hävdad en rangplacering i huvudstadspressen. Dr Sven Söderman, som varit tidningens teateranmälare sedan 1901 och länge förestått litteraturkritiken, är en av huvudstadens mångkunnigaste experter på området. Under senare år har litteraturen behandlats med säker smak av en så filosofiskt genombildad, förstklassig kraft som Olof Rabenius samt av Böök med känd talang. I konstkritiken, som under årens lopp skötts av Andreas Lindblom, Karl Wåhlin, A. Gauffin, Carl Laurin m. fl., deltar nu bl. a. Georg Nordensvan. Det kulturella kåseriet har med framgång idkats av Waldemar Swahn.

Stockholms-tidningen grundlades som känt

Sommarlektyr

.....
är något lika oundgängligt som att bada, segla och ligga i gröngräset de få veckor då solen ligger minst snett på oss. En katalog över lämpliga sommarböcker har därför sitt stora värde just nu, och en sådan föreligger från Albert Bonniers förlag och kan erhållas i varje bokhandel.

Publikationen är klart och redigt uppställd och utgör en god vägledning vid val av sommarlektyr. Att katalogen skall bjuda på litteratur av mest växlande slag är ju självfallet. Sålunda möter man där våra förförsta svenska författare, representerade både av romaner, biografier, essayer, resebeskrivningar m. m.

De utländska författarna bjuda mest på romaner, både tungt vägande och lättare gods. Bland dessa lägger man märke till sådana betydande namn som Arnold Bennet, Bernhard Shaw, Maksim Gorki, Heinrich och Thomas Mann, Arthur Schnitzler, Joseph Conrad m. fl.

Kort sagt, den lilla vår- och sommarkatalogen bör man absolut rådfråga innan man packar sin resväska.

Edith Rickberg.

EN AV GÖTEBORGS MERA BEMÄRKTA AFFÄRSKVINNOR, fröken Edith Rickberg, fyllde nyligen 50 år.

Fröken Rickberg ägnade sig redan vid unga år åt affärslivet. Hon inträdde år 1899 i Nordiska Annonsbyrån i Göteborg och blev inom kort firmans prokurist och år 1909 dess ägare. Under fröken Rickbergs skickliga ledning nådde byrån en betydande utveckling, varförl väsentligen bidrog det anseende för noggrannhet och sträng redbarhet den under årens lopp förvärvade såväl hos den annonserande allmänheten som inom finansiärsvärlden. Nordiska Annonsbyrån ombildades förra året till aktieföretag med fröken R. som verkställande direktör, samt har under innevarande år anslutits till Gumælii Annonsbyrå. Samtidigt därmed övergick fröken R. till nämnda byrås filialkontor i Göteborg som en av dess ledande krafter.

Livligt intresserad av sociala angelägenheter har hon under många år varit styrelseledamot i Göteborgs Kvinnliga kontoristförbund, Föreningen Vaksamhet samt Kvinnornas självhjälpskassa. Men det är ej blott energien och affärsdugligheten som utgöra huvuddragen i fröken R:s karaktär, hon är även en varmhjärtad mäniska, och hennes välgörenhet i det tyta har en ej ringa omfattning. På sin födelsedag mottog hon från korporationer och enskilda talrika och dyrbara bevis på hur högt hon aktas i det samhälle, där hon fullföljer sin livsgärning.

..... sedan 1907; på den litterära avdelningen medverkar på sistone Kjell G. Strömberg. — Detta år har Stockholmstidningens mångåriga redaktionssekreterare eller arbetschef sedan 1907, J. Törnequist, lämnat tidningen och liksom före honom O. Hemberg övergått till filmen.

Av de återstående morgontidningarna är Socialdemokraten den äldsta. Redan 1886 blev Hjalmar Branting A. Danielssons medredaktör och har sedermera med två avbrott redigerat tidningen fram till 1917, då han ingick i den liberal-socialistiska ministären. Här skall blott påminnas om de tre andra ledare Socialdemokraten haft under sin snart 35-åriga tillvaro: K. N. Carleson (1892—6, 1908—11) och Gerh. Magnusson, f. d. bankman och stadsfullmäktiges nuvarande ordförande, som flera år var den förras medredaktör och efter att någon tid ha redigerat tidningen ensam kvarstod som Brantings medredaktör till 1912. Den nuvarande redaktören, P. Alb. Hansson, som medarbetat i tidningen sedan 1910 och 1916 blev andre redaktör, var en av den socialdemokratiska ungdoms rörelsens ledare, innan denna blev vänstersocialistisk.

Socialdemokraten blev daglig tidning år 1890. Dess historia är ju i alla väsentliga avseenden knuten till det socialdemokratiska partiets. Den började som fackorgan och har alltid haft sin främsta uppgift som sådant, men utvidgades betydligt strax före kriget och verkar numera i modern mångsidigt format även som nyhetstidning.

Även när Hjalmar Branting icke stått som

i slutet av 80-talet av A. Jeurling som bilighetstidning och motsvarade vid starten ungefär vad Rudolf Wall ett kvartsekel tidigare avsett med Dagens Nyheter. Stockholmstidningen är således den yngsta av huvudstadspressens stora organ, och så kraftig har dess utveckling varit, att den dagliga upplagan numera är den största någon tidning norr om Berlin kan uppvisa. Jeurlings ryktbara nyhet var den smala och billiga annonsspalten, som tidningen fortfarande bibehållit, även sedan den efter att länge ha hållit sig utanför i andra tidningar tillämpad modernisering i början av världskrigets andra år genomfört sin omläggning till fullt moderna former med textens begynnande på första sidan. Priset hölls länge något öre under de andra stora tidningarnas, men har under kristiden måst ökas till detsamma de betinga. Sin folklighet har tidningen däremot icke övergivit och räknar nu som förr sin största publik bland huvudstadens och landsortens icke-socialistiska småfolk. Under senare år har tidningen med en gedigen kulturavdelning sökt och vunnit talrika läsare även inom andra samhällslager.

Stockholmstidningen har sedan länge varit en av huvudstadspressens fullständigaste nyhetstidningar och ägnat betydande utrymme åt telegram från landsorten samt åt förträffliga telegramkorrespondenser från England, och, som ovan antytt, Frankrike. Någon utrikesavdelning i redaktionell utarbetning har tidningen däremot icke fört.

Politiken Stockholmstidningen, som ständigt kämpat för liberala ideer, sköttes intill år 1906 av den allmänt frisinnade Adolf Hallgren, f. n. en av den svenska publicitetens "grand old men". Samma år övertogs den politiska ledningen av E. B. Rinman, som då lämnade Svenska Dagbladet och efter G. Gullbergs död 1911 blev den stora, inflytelserika tidningens redaktör och ansvarige utgivare.

Rinman hör till den liberala Stockholmspressens främsta pennor och inom skilda läger mest respekterade och uppburna personligheter. Måhända är Rinmans samhällskritik ur ren skriftställaresynpunkt icke så sybaritiskt finspetsad som von Zweigbergs, icke så full av sarkasm, men till gengäld mindre negativ. Den är substantiell, praktisk och okonstlad, bäres av ett från pose fritt patos och av sund, fri ärlighet, som ständigt inger tanken på mannen bakom orden, en man som icke vill, icke kan vara slav av dogmatiska partiparoller. Vid olika tillfällen, särskilt i nationellt försvarspolitiska frågor, har Rinman fronderat mot Liberala samlingspartiets ståndpunkter och hävdad en på samvetsöm övertygelse grundad självständig hållning. Under kriget torde intet av Stockholmspressens organ ha offrat mera möda och självövertvinnelse än Stockholmstidningen på neutralitetens upprätthållande. — Senare år medarbetade den nyligen avlidne och avhållne Erik Lindqvist som kommunalpolitisk ledareskribent i Stockholmstidningen, till vilken han övergått från Dagens Nyheter.

Bland Stockholmstidningens övriga medarbetare under tidigare år märkes t. ex. Algot Sandberg, Gustaf Jansson, signaturen Rolf (J. P. Rydelius) Don Basuno, hela Stockholms Emil Norlander, samt sedan 1909 Daniel Fallström, som efterträtt fru Branting som tidningens teaterrecensent och städse gläder läsarna med sin kända franska entusiasm. — Tidningens söndagsnummer ha redigerats av A. Essén, pseudonymen Anders Eje, som med detta års ingång lämnat tidningen. Som konst- och litteraturmälare har Knut Barr tillhört tidningen

Socialdemokraterns ansvarige utgivare har hans ande städse svävat över vattnen. Den ryktbaraste av våra nuvarande politiker är en av den svenska publicitetens yppersta förmågor. Kanske har ingen av politikens män förstätt att så metodiskt och träffsäkert som Branting bruka journalistiken som organ för en bestämd politisk aktion. När Branting under krigsåren gripit till penna, ha hans auktoritativa ord förnummits vida omkring både inom och utom Sverige.

Bland Socialdemokraterns medarbetare må nämnas fru Branting, märket René, som med espit och fin känsla verkat som teaterkritiker under många år. Hennes första teaterrecensioner i Socialdemokraterns spalter gå tillbaka till mitten av 80-talet, och först på sistone har hon eftertratts av G. Danielsson.

— Dr. E. Hedén, medlem av samfundet De nio hade länge skött litteraturmälarens mödosamma värv med skärpa och stor lärdom, tills han för några år sedan efter en ryktbar process jämte några andra tog avstånd från det av Branting ledda socialdemokratiska partiets politik och lämnade tidningen. Till Socialdemokraterns bästa pennor äro även att räkna skalden och slavologen Hannes Sköld samt G. Backlund på det utrikespolitiska området.

Oppositionen mot den officiella socialdemokratin ledde som bekant till bildande av en vänstersocialistisk fraktion, som i vissa punkter hyllar bolsjevikiska åsikter. Z. Höglund, som varit socialdemokratisk riksdagsman och nu lämnat publiciteten för att ägna sig åt förlaget Fram, hade satt upp Stormklockan för att driva ungdomsrörelsen som opposition mot den gamla socialdemokratin. När socialdemokraterna trädde i samarbete med liberalerna vid regeringsbildningen 1917, blev brytningen inom partiet fullständig. Då startade Ture Nerman Folkets Dagblad Politiken, som sedermera övertogs av Första kammarledamoten Fredrik Ström. Det vänstersocialistiska organet är således Stockholms yngsta dagliga tidning och har bl. a. medarbetare räknat borgmästare Lindhagen. Under kriget har tidningen ofta brakt rikhaltiga nyheter från det bolsjevikiska Ryssland, och Ström är som känt representant i Sverige för Rysslands Federativa Sovjetrepublik, så länge den nu står sig Ture Nerman har sedermera övergått till och åter lämnat Stormklockan.

En motsats till det ytterlighetsorgan Folkets Dagblad Politiken är utgör i viss mån Svenska Morgonbladet, som år 1890 blev Sveriges första dagliga politiska tidning med kristligt program. Tidningen, som uppstått ur den 1875 grundade veckotidningen Nya Posten, som hette Hemlandsvännen innan den blev Svenska Morgonbladet, är den svenska frikyrkorörelsens huvudorgan och har starkt bidragit till denna rörelsens utveckling samt ofta utövat skarp kritik mot statskyrkan. Svenska Morgonbladet har vanligen hyllat ett slags liberalism och regelrätt bekämpat socialdemokratin. Tidningens ryktbaraste medarbetare, P. P. Waldenström, drog den visserligen åt höger, men Svenska Morgonbladet har icke dess mindre varit rösträts- och frihandelsvänligt och fram till världskriget opponerat mot rustningarna. Nykterhetskampen har alltid stått på programmet med helförbudet som mål. År 1917 ville Svenska Morgonbladet ställa sig utom partierna och vara "fredsvänlig, förbudsvänlig och framstegsvänlig". Någon större betydelse som nyhetsorgan har Svenska Morgonbladet icke fått, men dock i enlighet med

FREJAMI
FÖRNÄMSTA PASTILLEN
FÖR
HALS OCH BRÖST

50 ÖRE PR. ASK

CHOKLAD & KONFEKT FABR. FREJA GEFLE

den allmänna tendensen inom Stockholmspressen så småningom utvidgat sitt format.

Tidningens förste redaktör var P. Ollén, som dog 1904, då han efterträddes av sonen N. P. Ollén. Bland redaktionsmedlemmarna märkas J. Ollén och T. Telander. Den senare, som under ett antal år skött politiken i ett slags högeranda, är numera ansvarig utgivare av Stockholms Dagblad.

Stockholms äldsta kvällstidning är allas vårt Aftonblad — en gång Hiertas, A. Sohlmans och S. A. Hedins Aftonblad, en gång även den största, mäst lästa och inflytelserikaste av Sveriges tidningar. *Tempora mutantur*

Efter en dragning åt höger på 80-talet styrde Aftonbladet åter in bland liberalismens blindkär, men började så sakta att sacka akterut från tiden efter 1890, då H. Sohlman blev tidningens redaktör och politiska själ, om det uttrycket här kan brukas. Ännu så sent som åren efter sekelskiftet hörde Aftonbladet dock ännu till de frisinnades mest betydande organ, fast högerympunkterna ständigt stucko fram huvudet, bland annat ock på de litterära och konstnärliga områdena. Svängningen blev tydligare vid det liberala genombrottet 1911 under Staaff, och med sitt utträde ur Frisinnade landsföreningen 1914 satte H. Sohlman kronan på sitt verk. Här är icke platsen att utreda, om högern kan anses ha vunnit något på Aftonbladets övergång.

Omkring år 1910 hade Aftonbladet fullbordat sin yttre modernisering och utvecklats till en tämligen omfattande nyhetstidning. Redaktionssekreteraren av den gamla skolan P. A. Aldén, som inlagt stor förtjänst om Aftonbladets halvveckouppläga, en gång en av landets mest spridda tidningar, efterträddes av K. A. Hagberg, som sedan 1908 är medlem av Svenska Akademiens Nobelinstitut samt även redigerat det folkliga förströelsebladet Brokiga Blad, var till Aftonbladet delvis hämtat idén från franska förebilder. Otto Hellqvist, söndagsnumrets och kvällsupplagens redaktör är, som känt, framstående revy författare. (Forts.)

Litteratur.

Fröken Ulla och hennes syskon. Smådrag ur en familjehistoria. Av Louise Stenbock, f. Mörner. (Hugo Gebers förlag.)

När nu milda vindar börja blåsa över jorden, kommer också längtan till landet och intresset vaknar på nytt att besöka dess bygder. Man undrar hur det ser ut på ena eller andra platsen och snart intresserar man sig också för de olika platsernas historia, för de gamla gårdarnes historia, både den nuvarande och den förflutna.

Då är det lämpligt att skaffa sig en ciceron, som går med den vetgirige, berättande och pekande på vad som kan fångla intresset.

I vår tid, då allt växlar och röres med en förut oanad fart, är det synnerligen intressant att se hur en hel släkt under sekler förstått att bevara den jord de från fäderna fått som ett heligt arv, hur de bredvid allvarliga studier, höga ämbeten och tjänster dock haft sin fasta rot i det älskade lanthem, vars alla intressen de i grund vetat tillvarata och vidmakthålla i gammal patriarkalisk och konservativ anda.

Louise Stenbocks bok giver oss en hel rad små vackra, väl gjorda miniatyrtavlor från en stor syskonkedjas liv och hem. Det är fina pasteller från olika delar av vårt land och det är djupa tankar som förklara texten till de gammaldags bilderna.

Men varje miniatyr hade lika väl kunnat bli en stor vacker familjetavla och man är nästan ledsen att så ej skett, ty det är så mycket aktningvärt, så mycket säregnet och för nutiden ovanligt i de familjeliv som beröras, att läsaren

SMUTSIGA TYGSKOR
bliva på ett par ögonblick som nya, om de putsas med Vikings Textil-Kräm, utmärkt, flytande putsmedel för tygskor. Finnes i olika färger. Fallor ej av och färgar ej från sig, som andra tygpastor, utan fäster vid tyget. Bör användas enligt å varje flaska befinnlig bruksanvisning.

Om ej Eder handlande för varan, sändas minst tre flaskor direkt från fabriken.

Tillverkare: Industri-Aktiebolaget Viking, Örebro, Kungl. Hovleverantör.

ÄNNU

är det ej
för sent

att förnya
prenumerationen
för sista halvåret!

IDUN

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några beprövade recept för bakning av tårter m. m. med Gooda-Jästmjöl. Det är de bästa recepter för det finaste jästmjölet. Burkar å 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**

Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

NY

bok av

Anna

Baadsgaard!

**Farbror
Gudmund**

En ung kvin-
nas kärleksro-
man, skildrad
med sympati
o. gott humör

En förträfflig
samarbok!

Åhlén & Åkerlunds Förlag

ren skulle också bättre ha kunnat följa med från den ena platsen till den andra, om gårdarnas namn fått stå under tavlorna.

När man, som rescensenten, läst boken med Anreps Attartavlor och Generalstabens kartor bredvid sig, blir nöjet fördubblat.

Det är således endast ett "embarras de riches" man har att klaga över, då man med verklig saknad lägger dessa betagande samsagor ifrån sig. Och det är väl svårt att göra detta utan en varm känsla för den s. k. "gamla goda tiden", vilken nu alltmer distanseras i vårt av alla möjliga brytningar och oprövade idéer och arbeten sammansatta s. k. upplysningens tidevarv.

ADA RYDSTROM.

Riksförbundet för Sveriges husmodersföreningar.

I MEDIO AV MÅNADEN HÖLLS I STOCKHOLM en konferens av enastående slag. Det var den, då representanter för husmodrar från olika delar av landet samlades för att dryfta frågan om behovet och nyttan av en husmoderssammanslutning.

Dagspressen har lämnat referat av förhandlingarna, varför lämpligen här i Idun en sammanfattning bör göras. På grundval härav kan måhända ett uttalande göras om Riksförbundets för Sveriges husmodersföreningar arbetsuppgifter, sådana som de synas önskliga.

För dem, som varit med om förarbetena för denna konferens står det klart, att det är ett allmänt känt behov, som nu för första gången tillfredsställts. Under de diskussioner, som fördes under konferensen, höjdes röster, som ville göra gällande, att det hela gått för fort. Det är sant, först 1914 bildades den första husmodersföreningen. Och det är inte vanligt, att en ny företeelse är mogen för stadgade former eller ens har rätt att vinna offentlig uppmärksamhet förrän den visat sitt berättigande och kan visa på ett stort arbete, som utförts. För den som kritiskt ger akt på husmodersföreningarnas sammanslutning med syfte att ge den en offentlig och bred verksamhetsplan, synes kanske företaget djävt, oklokt och omotiverat. I dessa yttersta dagar ha vi dock till fullo fått erfara, att historisk utveckling inte behöver gå med diligensfart. Flygtrafikens faktum är det synliga beviset på ändrade tids- och avståndsberäkningar. Därför kan också husmodersföreningarnas existensberättigande vara av vunden erfarenhet bevisad, trots det att de ej ha hög ålder. Och är det också.

Under de senaste gångna åren ha de i tysthet eller under fäfangt knöt utståndna svårigheterna hos varje med hemmens spörsmål sysslade kvinna väckt frågan: "Huru skall jag bära mig åt för att i framtiden få det bättre". När fäfangt olika vägar försöktes, var det några kvinnor, som vände frågan och i stället sporde: "Huru ska vi bära oss åt för att alla måtte få det bättre". Föreningens, sammanslutningens väg har beträffats och måste beträddas. När därtill från andra länder påtagliga bevis finnas på, att en husmodersallians är genomförbar och fyller ett verkligt behov, varför skulle vi då dröja med att starta? Är det för tidigt då t. f. Generaldirektör Dr. G. Huss vid konferensens öppnande ansåg sig ha skäl till följande uttalande: "Det var först kriget med dess svårigheter, som gjorde att husmodrarna insågo behovet av att sammansluta sig i föreningar. Att husmodrar insågo detta så sent torde vara en av förklaringsgrunderna till att vårt läge blev så svårt, samt att de reglerande myndigheterna icke möttes av erforderlig förståelse och anpassningsförmåga hos befolkningen. Det är också otvivelaktigt, att det allmänna livsmedelspolitiken skulle ha på ett välgörande sätt påverkats genom tillvaron av en bärkraftig och upplyst organisation på detta område, som kunnat ge tillförlitliga uttryck för förhållandenas faktiska gestaltning och behovet samt önskemålen bland förbrukarna i landets skilda delar."

Riksförbundet för Sveriges husmodersföreningar är nu en verklighet. En interimsstyrelse tillsattes av konferensen och består av följande personer Fru Agnes Ingelman, ordförande, Fru Oda Berg, Fröken Thora Holm, Fröken Laura Näs-holm, Fröken Ida Norrby, Fru Ingrid Wickman, Fru Anna Wicksell, Fru E. Vilén.

Själva namnet husmodersförening innesluter i sig målet för dess arbete. Som värdare av hem och hushåll har varje kvinna, i vilken social ställning hon för övrigt må befinna sig, plikten att på bästa sätt fylla sin uppgift, och rätten utåt och inåt som utövare av samhällets viktigaste yrke, betraktas och behandlas därefter. Sitt kall som hemmets kraftkälla, uppfostrans viktigaste utövare och vad annat

Sammetsmjuk, smidig och
vacker hy

får Ni genom att använda

Florodol-

tvålen.

*Bevär alltid
Kockens bryddor.*

En plats-annons uti
Vermlands-Tidningen
läses i över 10,000
Vermlandshem.

Länets enda dagliga tidning.
Huvudkontor: Karlstad.

Tvättning av moderna Tyll- och Spets-Garneringar

är en kinkig sak. Tyll och spetsar lindar man försiktigt omkring en flaska, vilken man lägger i en lösning av 4 lit. vatten och 2 skedar Solidär och då och då för fram och tillbaka. Därefter skakar man om flaskan i ljumt, klart vatten och lägger densamma i en likadan lösning som ovanstående, i vilken samma förfaringssätt upprepas. Därefter sköljer man flaskan så länge i ljumt vatten, tills detta förbliver alldeles klart, utbreder tyllen slätt mellan två dukar och utjämnar densamma därefter mycket omsorgsfullt. Spetsarna fäster man därefter med knappnålar av stål på ett mjukt underlag (strykbräde) på så sätt, att mönstret framträder.

"SOLIDÄR"

kan enligt analys av Handelskemisten i Stockholm, Hr John Landin, användas till tvättning av de ömtåligaste tyger, då detsamma är fritt från alla skadliga tillsatser.

SOLIDÄR

**BARNÄNGENS
BLÄCK**
STÅR SIG I ALLA TIDER

**Fyrtornets
FISKBULLAR
KAVIAR
SARDINER
RADHES ANJOVIS**

i ostronsås, Kryddsill, Matjessill, Aptfäbiter, Vingasill, Rensad anjovis i dill, Skinn- o. benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkärl.

**A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker**
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

Använd alltid vid Edra bak

Cederroths Jästpulver

så erhåller Ni de läckraste tårter och kakor, det åstadkommer en lucker jästning och lämnar ingen bismak. Pris pr burk 25 öre, i varje välsorterad affär.

**Cederroths Tekniska
Fabrik, Stockholm.**

Dispensären i Söderhamn

utackorderar tvänne barn, en gosse 3 år samt en flicka i samma ålder, mot skällig avgift. Tag en av de små som ditt eget! Svar till Dispensären, Söderhamn. Rikstel. 579.

SJU ≡≡≡

dagar i veckan
läses en annons i

≡≡≡ **IDUN**

ENERGON

förordas av Läkare

Nerv-
stär-
kande.

**Kraft-
givande**

A.-B. PHARMACIA
Stockholm

VIND

läskande, uppriskande
BON-BONS

"Pub...! 40 gr. varmt!"

"VIND" Bon-Bons skänka svalka i sommarhettan.

Säljes överallt i påsar à 25 öre.

PIX ARTIEBOLAG - GEFLE

**EN BOK
med gott humör**

**OMAKA
MAKAR**

Äktenskapshistorier
av
**HEDVIG
SVEDENBORG**

**NU UTKOMMEN
I BOKHANDELN**

ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG

som ej genom uppräknig behöver den tänkan-
de människan föreläggas, då det alltsamman, hör
fillhopa med mors kall - måste varje kvinna
få syn på, för att inte tilläventyrs gå miste om
dess välsignelse.

Den unga husmodern behöver den äldres stöd.
Den äldre husmodern är inte alltid så stark, att
inte en våg av sympati och förståelse kunde
hjälpa till att bära bördan. En sådan våg vill
och skall husmodersföreningen vara för den en-
skilda individen. För de olika lokalföreningarna
vill Riksförbundet "vara ett gemensamt centrum,
som kan förmedla livgivande impulser från den
ena orten till den andra". Däremot får det inte
bli en tryckande hand över föreningarnas arbete.
De olika förhållanden, som råda på olika orter,
och de olika metoder, som måste tillämpas exem-
pelvis i ett hem på landet mot i ett stadshem,
ge husmodersföreningarnas arbetsuppgifter en
mångskiftande karaktär. I husmoderssammans-
lutningen finnes plats för den som går i hem-
met och lagar mat och känner behov av att
ibland komma ut och dryfta matlagingsproble-
met och få ett nytt recept och på köpet en ver-
derkvickande omväxling i det dagliga enahanda.
Där skall också den person vara välkommen, som
vill verka för "en sund utveckling av alla de in-
tressen, som stå i samband med hemmen, såsom
hemmets hygien, barnuppföstran, hemmets ekono-
mi, trädgårdsodling, biskötsel, ladugårdsskötsel,
hemslojd m. m. m." Det mindre och det större
skall samverka till det hela. Ingenting är
för smått och intet för stort för husmodersfö-
reningarnas program.

Under Riksförbundets första år, som skall rä-
na sin början från sept. 1919, har dess interimis-
styrelse att genom en med hjälp av de redan
befintliga föreningarna, som äro spridda över
hela landet, bedriva en målmedveten agitation
för allmän tillslutning. Samtidigt måste det inre
arbetet bedrivas med intensitet. Så skall då ett
årsresultat framstå, som visar om Riksförbundet
för Sveriges husmodersföreningar tillkommit vid
rätt tidpunkt och om det över huvud är nöd-
vändigt.

Det är ingalunda en lätt uppgift som denna
styrelse tagit på sig. Kritiken följer den med ett
skarp öga. Det av kristid och dess följder sargade
samhället hoppas och tror, att en kvin-
nornas sammanslutning på en enan-
de och helande grund skall öppna dör-
ren till en lyckligare tid. Men lika lite som någon
av oss har rätt att med korslagda armar äse
händelsernas utveckling och bara beklaga världens
ondska, lika lite och allra minst då det
gäller ett kvinnornas gemensamma arbete, ha vi
kvinno rätt att bara vänta att andra ska handla.
Varje kvinna och varje man, ty även mannen be-
hövas för att det stora målet skall vinnas - bör
göra sin insats för husmodersföreningarnas sak.

För varje företag, som bygger på en frivillig
tillslutning och som därtill, som fallet är med hus-
mödrarnas sammanslutning är lagd på en så oin-
skränkta grundval, att ingen av ekonomiskt skäl
måste hålla sig borta, blir lätt den ekonomiska
synpunkten en hämmande makt. Man vill hoppas,
att husmödrar och andra, som i det avseendet
ha möjligheter att räkna en hjälpande hand,
också skola göra detta. Vålgörenhet mot en-
skilda är här ej tal om, blott driftkostnaderna
gäller det.

Ja, nu skola husmödrar landet runt samman-
sluta sig och bilda en ring så fast, att den sönd-
rande kraften ej förmår bryta den!

Riksförbundet för Sveriges husmodersföreningar
är en verklighet, en som man må hoppas,
bestående verklighet.

AINA MONTELL.

**Svenska barnmorskeför-
bundet**

har i dessa dagar haft sitt 11:te allmänna möte
i Örebro. Omkring 250 barnmorskor från skilda
delar av vårt land hava under mötesdagarna
dryftat några av sina viktigaste kärntressen. Så
t. ex. har en förestående reform av undervis-
ningsfrågan varit föremål för livligt tankeutbyte.
Alla barnmorskor samt ett flertal läkare äro in-
tresserade av att undervisningstiden utsträcker
till två år, samt att en grundlig utbildning i spä-
barnsvård ingår i den sålunda förlängda kursen.
Flera intressanta föredrag av läkare gjorde des-
sa mötesdagar särdeles instruktiva, och tillfället
att sammanträffa med äldre och yngre yrkes-
kamrater bidrog till organisationens stärkande.
Barnmorskorna äro i allmänhet så bundna av sin
tjänst, att dessa vart tredje år återkommande
tillfällen till vederkvickelse äro synnerligen efter-
längade. Det är att hoppas att myndigheterna
allt bättre måtte beakta de rättmätiga önsknin-
gar som komma till synes vid dessa förbunds-
möten.

ANNA HAGGBOM.

**Till tvätt
och diskning!**

Ersättning för tvål och såpa.

**GAHNS
TVÄTTEXTRAKT**

graderade flaskor.

En flaska till 100 liter vatten

Om bruksanvisningen följes
erhålles tillfredsställande resultat.

Jag har provat Ahlbergs Jästpulver.
Det är verkligen bra. Det jäser
kraftigt och ger ingen bismak.
En verkligt god nyhet för alla hus-
mödrar: (Utdrag ur ett brev) Ahl-
bergs Jästpulver säljes över-
allt: i parti hos Carl Ahlberg. Riks.
5265, St.-t. 15913 och 26090.

Ett parti svart

SILKESSTRUMPOR

inkommet. Pr per
Kr. 4,50.

**HÄLSINGBORGS LINNEAFFÄR,
8. Förstadsgatan 2, MALMÖ.
Tel. 4812.**

Grått Cheviot-Strumpgarn
säljes i mindre poster mot postför-
skott till kr. 15:90 pr kg. Garnprov
mot 12 öre i frimärken.
KRISTINEDALS, Lidköping.

Vasa Fotomagasin A.-B.
Göteborg
köper, säljer och byter begagnade
kameror m. m. Tillskriv oss. Tel. 18678

**HUSGÅRVARNA
SYMASKINER**

Förmånliga
afbetalningsvillkor.

**Om
ALVILDE PRYDZ'
bok
TVÅ MÄNNISKOR**

skriver **L. D-n** i Stockh. Dagbl.:
"All sin eminenta skildrings-
konst, sin under en lång författar-
bana vunna stilistiska brio och
sin rika livserfarenhet har för-
fattarinnan nedlagt på indivi-
dualiseringen av sina människo-
gestalter".
"Jag tror att denna bok i längden
skall visa sig som en av de skarp-
sinnigaste och omsorgsfullaste
utredningar av ett samliv, som
vår litteratur äger..." skrev
Björnstjerne Björnson om del
II av *To mennesker*, som tidigare
utkommit.
Skoglunds Bokförlag.

En fin bok!

Jeanna Oterdahl

Det röda huset

Ny upplaga
Skoglunds Bokförlag.

LEDIGA PLATSER

HUSFÖRESTÄNDARINNA. Ung bildad dam önskar där husmor saknas förestå hemmet tillsammans med jungfru. Ar kunnig i ett hems skötande, frisk, gladlynt och språkkunnig. Sv. emotes tacksamt till »Soligt hem», Annonstryck Hugo Krantz, Göteborg.

EN I SJUKVÅRD något kunnig dam erhåller plats i 2 personers hushåll för att sköta äldre dam. Svar med lönepret, sändes till Fru Hulda Fagre 1, Linnégatan 68, Göteborg. Tel. 7081.

BILDAD FLICKA, som i egenskap av familjemedlem, tillsammans med duglig husmor vill sköta hemmet, erhåller plats fr. o. m. 1:ste juli hos Fru Mary Muus, O d d e r, Danmark.

ENKEL BILDAD FLICKA, villig deltaga i alla i ett hem förekommande göromål får plats genast i god, yngre familj, nu boende i sommarvilla i vacker trakt. Svar med löneanspråk m. m. till »Fru S.», postfack 40, Björboholm.

BILDAD BARNFROKEN, ålder 25-30 år önskas för två barn (6 o. 4 år) i familj 20 min. spårvagnsresa från Stockholm. Sökanden bör vara van att sysselsätta barn och hava ett gott bestämt sätt samt villig deltaga i förekommande husliga göromål. Svar till »God lön snarast», Dagens Nyheter, Stureplan, Stockholm, f. v. b.

EN BILDAD, FRISK FLICKA med gott lynne, ej under 35 år, kunnig i matlagning, bakning o. s. v., villig att utom det husliga arbetet vara till hjälp och trevnad i familjen, erhåller plats i tjänstemannafamilj i Skåne. Tjänarinnan finnes. Platsen bör tillträdas den 1 sept. Svar med fotografi och lönefordringar till »Plikt-trogen», S. Gumaelii Annonstryck, Malmö.

ENGLAND. Bättre flicka, som är fullt kunnig i matlagning och villig åtaga sig alla i ett hem förekommande göromål utom tvätt och skurning erhåller plats i engelsktalande svensk familj i London. Gott hem, god lön och fri resa till England. Ref. fordras och gives. Svar till »England», Postkontoret S. Vägen, p. r. Göteborg.

21-ÅRIG DAM, som genomgått 6 klasser vid läroverk samt Filip Holmqvists Handelsinstitut och med mycket god färdighet i stenografi och maskinskrivning, önskar lämplig plats gärna å större bruk på landet. Sv. till »Juli», Iduns exp. f. v. b.

EN SNALL, BARNKÄR OCH DUGLIG FLICKA, som är villig deltaga i alla i ett hem förekommande göromål får genast plats. Företräde för sådan som haft dylik plats förut. Svar till Fru Gertrud Ek, adress Kapten Ek, Vänersborg. Tel. 451.

25-30 ÅRS FLICKA, fullt hemma i enkel matlagning, konservering, saftning och syltning samt bakning får 1 aug. plats i 7 pers. hushåll där husa finnes. Den sökande bör vara mycket ordentlig. Svar till Fru Olga Anderson, Mariefred.

TILL LITEN TJÄNSTEMANNAFAM. på landet sökes pålitlig, gärna äldre hushållerska strax. Betyg och foto bedes sända A.-B. S. Gumaelii Annonstryck, Göteborg, under märke »Värmland-1 juli».

I GOTT HEM, egendom, närheten av Sthlm, får 1 sept. undervisningsvan musiklärarinna plats, elev. flicka 2 klassen. Lönevillkor 800 pr läsår, allt fritt, fria resor. Vid. Nya Inackorderingsbyrå, Jakobstergsg. 34, Sthlm.

Undervisningsvan lärarinna får förmånlig plats 1 sept å egendom i Västergötland att läsa med 3 barn i ålder 9, 8, 6 år. Sökanden bör också kunna undervisa i musik och handarbete. Svar med fotografi, lönepresentationer o. betygsskrifter sändes till Fru Gudrun Eneström, Håkanstorp.

Flicka av god familj, som önskar lära barnavård erhåller plats som frielev på förskol. privat förlossningshem. Sv. före 15 juli märkt »Pålitlig», Vikmanshyttan, Dalarna.

För enkel, bättre flicka,

kunnig i ett hems skötsel finnes plats i stad på västkusten, att sköta hemmet åt änkan med 12-årig dotter. Hjälp med grövre sysslor erhålles. Svar med betygsskrifter, referenser samt foto sändes till »Hem 1919», Iduns exp. f. v. b.

Kvinnlig arbetskraft inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

Vid bakning

av kakor, fårtor, småbröd, puddingar och för övrigt alla slags finare bakverk behöver man numera icke använda jästpulver och bakpulver. I stället användes **Ahlgrens Äggersättningspulver**, som är oöverträffat som jäsmiddel på samma gång som det även i viss mån ersätter de dyra äggen.

Varnas för mindervärdiga efterapningar.

Husföreståndarinna

för ett mindre hem, där husfru saknas, sökes. Sökanden, som ensam bör sköta hemmet, med hjälp för grövre sysslor, bör vara omkring 40 år, ekonomisk, och med fullständig kännedom med inom ett hem förekommande göromål i förening med goda personliga egenskaper, för att göra hemmet trevligt. Är sökanden tillika ekonomisk oberoende så mycket bättre. Svar med foto (som returneras) och löneanspråk behagade insändas till Iduns exp., Stockholm märkt »Hem-trevnad», f. v. b.

Dam

av god familj samt helst musikalisk, kompetent att med någon hjälp sköta hushållet i liten, hypermodern väning i Göteborg för ensam ungeherre sökes för tillträde snarast möjligt. Svar med uppgift om referenser och upplysningar i övrigt torde sändas till T. Norberg, revisor i Riksbanken, Göteborg, tel. 5313, adr. Haga Osterg. 4 B.

Enkel och anspråkslös bättre flicka,

kunnig i matlagning, bakning och konservering, får god plats i glad och vänlig, mindre lantbrukarfamilj att sköta hushållet. Barnfröken och jungfru finnas. Intet arbetsfolk i maten. Eget rum och god avlöning. Svar med rek. lönepresentationer och om möjligt foto, som återsändes, torde ställas till »Trevligt lanthem», Iduns exp., f. v. b.

Enkel, pålitlig, bättre flicka,

ordentlig och kunnig i matlagning erhåller god plats i 3 pers. hushåll på landet. Svar till Kanalkontoret, Sjötorp.

Enkel, bättre flicka,

kunnig i matlagning och som vill åtaga sig ensamjungfrus arbete, får genast plats över sommaren i mindre familj, som vistas å badort. Barnflicka finnes, likaså hjälp till grovarbeten. Hög lön. Svar till Fru E. Haij, Villa Sjöholm, Ljungskile, Lyckorna. Tel.: Kamrerarekontoret, Lyckorna.

Ordentlig, frisk, barnkär

flicka

(helst lantbrukardotter) erhåller genast plats i tjänstemannafam. på landet Jungfru finnes. Hjälmarsnäs, Hidingsta.

Barnsköterska

ev. barnfröken, frisk, pålitlig erhåller plats till omkring 1 juli på bruk i Småland. Svar till »Verklig hjälp», Iduns exp.

En Tyska

av god familj, erhåller plats i familj på landet 1/4 tim. järnvägsresa från Borås, som barnfröken för 4 barn i åldern 4-10 år. Rekommendationer, löneanspråk samt foto torde sändas till Fru Elise Erikson, Rydboholm.

Lärarinna eller Studentska,

helst musikalisk, önskas till sept. 1919 att undervisa 2 flickor i elementarskolans 3 och 4 klasser, på lantegendom. Betyg, foto jämte muntl. rek. erfordr. Svar till Ch. Sparre, Torpa, Långhem.

Lärarinna,

välrek. och med god undervisningsförmåga erhåller plats på landet för nästkommande läsår attundervisa 2 gossar i 2:dra och 3:dje förb. kurs. Svar jämte betyg och foto till Frherrinnan von Essen, Brandstorp.

Barnjungfru

eller **barnsköterska** önskas för tre barn. Ingenjör Wolgast, Södertälje. Rt. 588.

Deutsches Fräulein,

musikalisch und mit ausgeprägten Ordnungssinne, gewandt in Nähen und in allem, was zu einem gut geordneten Haus gehört, bekommt Anstellung bei einer guten Familie auf einem Landgut in Vermland, moderne Bequemlichkeiten. Köchin gibt es schon im Hause. Drei Kinder von 8, 7, und 2 Jahren. Photographie und Lohnansprüche werden gesandt an Frau Hjalmar Jeppson, Uddevalla.

Vid Oscar o. Maria Ekmans sjukhus

i Örgryte, Göteborg 5, mottagas den 1 december 6 stycken betalande elever för genomgående av ett års såväl praktisk som teoretisk kurs. Ansökningar, ställda till Sjukhusläkaren och åtföljda av betygsskrifter och porträtt inlämnas före juli månads utgång.

En medelålders, bildad flicka

önskas såsom sällskap och vårdarinna för gammal dam. Svar till »M. C.», Strandvägen 3, Stockholm.

20 års

elementarskolebildad flicka av god familj önskar såsom hjälp och sällskap medfölja familj till England. Svar emotes tacksamt under adr. »Sällskap», Annonstryck Hugo Krantz, Göteborg f. v. b.

Två unga flickor

från bildade hem få genast platser som husa och kokerska i liten familj i landsortstad. Ej familjemedlem. Svar med löneanspråk och övriga uppgifter till »Landsortsfamilj» under adr. S. Gumaelii Annonstryck, Sthlm f. v. b.

Två

skolkökslärarinnor

erhålla plats hos föreningen Engelbrekts barnkrubba med barnavårds- och husmoderskola i Stockholm från och med den 1 september 1919, den ena för det finare köket och den andra för det enklare köket. Det finare köket är förenat med middagsservering för ett mindre antal matgäster. Sökande bör äga kompetens att utöver undervisningen i matlagning meddela undervisning i antingen tvätt eller handarbete. Löneförmånerna äro under första året för föreståndarinnan för det finare köket 1,000 kronor och för den andra 800 jämte för båda fri bostad och fritt vivre. Som skolan från och med den 1 september 1920 avses att ombildas till lärlingskola för husligt arbete, finnas utsikter för att avlöningarna därefter bliva väsentligt högre. Ansökningar, ställda till föreningsstyrelse, insändas före den 15 juli till Justitierådinnan Ingrid von Seth, Djursholm.

Bokbinderi

söker dugligt kvinnligt biträde, väl praktiserat i privatarbete. För dugande kraft, god framtid. Svar till »Ev. kompanjon», Iduns exp.

Guvernant

med högre kompetens önskas den 1 sept. att läsa med en gosse 3:dje kl. kurs samt två flickor 4:de o. 6:te kl. kurs. Svar med ref., foto o. lönepret. till »Uppländsk prästgård», Nya Tidningskontoret, Uppsala.

PLATSSÖKANDE

18 ÅRS FLICKA, som genomgått 8-kl. läroverk, söker plats inst. höst i god familj på landet, som lärarinna för mindre barn. Även villig att hjälpa till med skrivgöromål. Benäget svar till »September» under adress S. Gumaelii Annonstryck, Stockholm f. v. b.

DUGLIG KLÄDSÖMMERSKA önskar mot fritt vivre arbete halva dagen under 1 månad på lantgård gärna i Småland. Svar till »Sömmerska», Svenska Telegrambyrå, Malmö.

FLICKA, 18 år, som nu slutat 8:de klassen i högre elementarläroverk, önskar plats i bättre hem att deltaga i hushållet, helst å större egendom på landet. Är även villig att hjälpa till att sköta barn. Goda referenser. Lön begäres ej första tiden. Svar till »G. H.», Ingenjörbyrå, Magasinsgatan 16, Göteborg.

ARBETSAM och duktig ex. massös söker plats. Dessutom kunnig i bokförel., musik, handarb. m. m. Vackra betyg från fleråriga platser. Svar till »28», Fack 77, Bjärnåm.

UNG FLICKA, kunnig i sömnad och handarbete, barnkär och intresserad av husligt arbete önskar plats på landet. Svar till »Juli-Augusti», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD FLICKA önskar komma i familj den 1 juli, är kunnig i alla inom ett hem förekommande göromål. Lön önskvärd. Helst i Arboga eller Eskilstuna. Svar till »Sommaren 1919», Sv. Telegrambyråns Annonssv. Sthlm.

Sekretärer.

Plats som privatsekretererska hos ensam dam önskas av välrekommenderad, bildad musikalisk dam till hösten. Tacksamt för svar til. »Livsuppgift och Framtid», Centrala Annonstryck, Stockholm.

Söker Ni plats

på något av den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett beprövat och av tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att annonsera i IDUN. Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

Undervisningsvan

latinstudent med vackra betyg söker informatorplats. Svar till »Student 1919», p. r. Stockholm.

Gymnasist

i högsta ringen önskar under sommaren mot fritt vivre läsa med någon gosse på landet. Svar till »N. B.», Iduns exp.

Lärarinna från Skåne

önskar under juli och augusti mån. komma till herrgård eller större lantgård för att under husmoders ledning lära hushåll. Önskar anses som familjemedlem, villig betala något. Sv. till »Lärarinna», p. r. Dalby.

På herrgård

eller i större familj önskar stark och frisk bättre flicka plats den 1 sept. 1919 att deltaga i hushållet. Svar till »Ej rädd för arbeta», Hedemora p. r.

Hushållerskeplats

önskas av stadgd., bättre flicka till d. 1 aug. Är van att med sparsamhet och ordning sköta hushåll på egen hand. Bra betyg. Svar till »Hemkär», Ronneby p. r.

Förlovad flicka

önskar under några veckor komma i tillfälle att lära sig finare matlagning, uppläggning o. d. gärna å badhotell. Sv. t. »Beta:ande skänka», Iduns exp.

Ung, undervisningsvan studentska

önskar mot fritt vivre och någon lön undervisa barn under sommaren, där ungdom finnes. Svar till »Nyta och nöje 1919», Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERINGAR

I PRÄSTGÅRD el. glatt närbeläget lanthem vid sjö högst 1-2 timmars resa fr. Uppsala önskas juli-aug. inackordering för fru m. 2 gossar 7, o. 4 år, enkelt uppfostrade. Jämnåriga till barnen önskvärd. Svar m. prisuppgift till »Fru Eva S.», Svenska Telegrambyråns Annonssv. delning.

MEDELÅLD. SJUKSK. önskar under 1 månads semester inack. i präst-el. bättre lantgård i naturskönt trakt nära sjö. Svar med uppl. o. pris till »System», Allm. Tidningskontoret, Stockholm.

Sommarmvistelse.

Ung flicka önskar inackordering på landet vid sjö, helst västkusten, en 14 dagars tid. Svar med p.isuppgift till »Semester» 1919», p. r. Karlsgöga.

Doktorinnan Vilma Erikssons

Hviloehem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Ung, bildad flicka

av god familj önskar 2 månaders marinackordering å större herrgård på landet, där ungdom finnes samt moderligt tillsyn kan påräknas. Svar torde benäget sändas till Trafikdirektör G. Welin, Rönninge.

Mot att hjälpa till i hushåll

önsk. billig inackord. i prästg. el. annat bild. hem, där ungd. finnes, för 17 års flicka, som i år slutat 8-kl. läroverk. God moderligt tillsyn önskas. Ref. önskas o. givas. Sv. m. prisuppg. o. närm. uppl. till Fru E. R., Stockholm 16, p. r.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor.
Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 1 sept.
rosop. Major J. G. Thulin, LUND.

**GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT**
Förmåligaste specialkurs i
MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK
Gedigen och fullständig utbildning
Begär illustrerat prospekt.

Med. D:r Emil Kleens
ettårig kurs i massage och sjukgymnastik
för herrar och damer. Begär prospekt.
Engelbrektsgratan 43, Stockholm.

Stockholms Nya Gymnastik-Institut
8-t Eriksgratan 32. 1-årig kurs.
Begär prospekt!

**Institutet för Kvinnliga
Läkareassistenter,**
Nytorngat. 23 A, Stockholm.
börjar ettårig utbildningskurs den 15
sept. 1919. Noggrann undervisning
av kompetenta lärare i anatomi och
fysiologi, sjukgymnastik och massage,
friskgymn. och idrott, sjukdomslära,
rörelselära, invärtes och utvärtes sjuk-
domar, laborationer, elektricitetsbe-
handling, fysikaliska behandlingsmeto-
der, sjukvård, barnavård och hygien.
Praktiska övningar. Kursavgift 1,000
kronor. Platsanskaffning efter god-
känd kurs. Begär prospekt!

Velvet Complexion.
Oöverträffligt hudmedel.
»Velvet Complexion» är en mjölklik-
nande vätska som utan tvivel är fram-
ställd av mandel. Vilka ytterligare
ingredienser, som släta ut rynkor, göra
musklerna fasta och giva hyn klarhet
och vithet, vet jag ej. Något trolleri
är det. Ur Anna Söderberg: Skön-
hetsvård. Pris kr 8:— plus porto.
FRANSKA PARFYMMAGASINET,
Hovleverantör.
Drottninggatan 21, Stockholm.

FLÄTOR förfärdigas av Edert
avkammade här för
endast 7 kr. pr st.
Förstklassigt arbete garanteras.
A. Johansson, Korsnäs.
Obs! Adressförändring!

Uppsala Enskilda Läroverk och Privatgymnasium.
Högre samskola med student- och realskoleexamensrätt samt normalskol-
kompetens. Kindergartnlärarinna utbildas i kl. IX. Godkända betyg i
realskoleexamen och betyg med normalskolkompetens berättiga utan tentamen
till inträde i ring I (= r. II vid allm. läroverk). Om befrielse från tentamen
i andra fall (t. ex. för 8-klässister till ring II och för 7-klässister
till ring I) upplyser redogörelsen, som erhålles genom vaktmästaren.
Josef Liljeblad. Carola Eneroth.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.
Lärarinnekurs i matlagning och handarbete börjar 1 sept.
Anmälan göres före 1 juli.
Lärarinnekurs i matlagning och lantushåll, med 2 term. i
Uppsala, 1 år å Brogård, börjar 1 sept. Anmälan före 1 juli.
Lärarinnekurs i barnavård, omkring 10 mån., börjar i aug. och
jan. Anmälan före 15 juli och 1 nov.
Husmoderskurs närmast avsedd för flickor med högre skolbildning,
börjar 1 sept.
Speciakurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, klädsömnad
och barnavård, börjar 20 aug. Anmälan helst före 1 aug.
Praktisk yrkeskurs för utbildning af hushållerskor och kokerskor bör-
jar 20 aug.
Kurs i matlagning för storkök regementen, hospital o. dyl.) bör-
jar omkring 1 febr. och varar ett år. Anmälan före 1 jan.
Kurs i barnavård i Facksskolans barnhem, 3 mån.
Lantushållskolan å Kumlan börjar sin vinterkurs omkr. 1 nov.
Nya elever mottagas även i juli och 1 aug. Friplatser och statsunderstöd.
Tryckt program N:o 30 på begäran gratis och franco.

**Andrea Eneroths Högre
Handarbetsseminarium,
Kommendörsgatan 32¹, Stockholm.**
Grundad 1907, börjar nytt arbetsår 1 sept. 1919.
Ansökningar till ny ettårig lärarinnekurs samt
Högre kursens praktiska linje kunna insändas under ovan-
stående adress.
Prospekt på begäran. Se utförl. annons i Iduns påsknummer.

**Olycksfall- och sjuk-
Skadestands-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.**
Försäkrings A.-B. **NORNAN**, Göteborg.

Kindergartenlärarinna
utbildas i Uppsala Ensk. Läroverks seminarieklass. Anmälan med sna-
raste och för dem, som önska bo i familj, där franska är hemmets språk,
före 10 juli.
Josef Liljeblad. Carola Eneroth.

**Elsa Philips Husmoderskola,
Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),**
börjar sin 23:dje termin för bildade unga flickor den 15 sept. 1919. Under-
visning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inlägg-
ningar av bär, frukt, grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, sjukmat-
lagning, uppköp, födoämneslära, hushållens ekonomi m. m. **Olika kurser.**
Examinerade lärarinna. **Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig
ekonomi.** Pris för kursen inkl. mat under arbetet Kr. 260:— . Adress till
28 aug. Nyåker, **Leksboda**, sedan Stockholm. Prospekt, ref. och närmare
upplysning på begäran. **ELSA PHILIP, Stockholm.**

**Önnestads Kvinnliga
Folkhögskola**
5 mån. vinterkurs från 1 nov. Även allm. bildning. Förbereder
för högre skolor i huslig ekonomi, sjukvård, seminarier m. m.
Språkundervisning. Friplatser och stipendier intill 35 kr. pr mån.
Illustr. prosp. mot dubbelt porto genom
Rektor Yngve Melander, Önnestad. (Krist. län).

Herrsätra Skola,
8-klassig flickskola, helpension; förlagd till Carlberga villaegendom,
Södertälje. Införd tyska, skolkökslär., exam. musiklär. **ANNA SUNDIN.**
Adr. till 20 juni Molstaberg, Mölnbo, sedan Carlberga, Södertälje.

Annonsera i Idun!

PÄRMAR

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller
direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i post-
anvisning, till följande priser:

Röd pärm, med guldtryck till "Idun" Kr. 2: 75 + porto 60 öre
Röd eller grön pärm till "Iduns Roman-
bibliotek" > 0: 65 + > 10 ,
Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälp-
reda" > 0: 65 + > 10 ,

**Utmärkta organ
för
annonsering i landsorten:**

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Avesta:** Avesta Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eksjö:** Eksjö-Tidningen.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriron.
- Falun:** Falu-Kuriron.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnas Tidning.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Karlstads-Tidningen.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriron.
- Kristinehamn:** Ansgarii-Posten.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Ludvika:** Ludvika Tidning.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriron.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Norrköpings Tidningar.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn:** Oskarshamns-Posten.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonseblad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Säter:** Sätters Tidning.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohusläningen.
- Uppsala:** Tidningen Upsata.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriron.
- Visby:** Gotlänningen.
- Västerås:** Vestmanlands Läns Tidning.
- Växjö:** Smålands-Posten.
- Ystad:** Södra Skåne.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

HEMSLÖJDSAFFÄR i större stad
i Skåne är att övertaga. Affären
innesluter: Vävskola, garner, väv-
nader och vävmönster, hälsömsar-
beten, nationaldräkter m. m. och kan
även delas. Lagret kurant. God kund-
krets. Affärslokalen stor o. trevlig
samma läge i 18 år. Lämpar sig
för en eller två energiska damer då
stora utvecklingsmöjligheter finnes.
Svar till »God Framtid», S. Gumaelii,
Annonsbyrå, Malmö.

Barnsköterske-Kurs
vid Flensborgska Vårdan-
stalten för späda barn i
Malmö börjar den 1 sept. 1919.
Kursen är ettårig. Ansökningshand-
lingar torde insändas snarast och se-
nast före juli månads utgång till
anstaltens överläkare. För antagning
till elev fordras med läkarebetyg
styrkt gott hälsotillstånd, fyllda 18
år, och elementarskolebildning eller
motsvarande skolbildning (betygsav-
skrifter) samt rekommendation av två
trovärdiga personer. Avgiften, 150
kr., erlägges vid antagningen. Närm.
upplysningar meddelas av Husmodern.
Överläkaren.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkta
och så mycket efterfrågade härvattnet
mot grått hår som förhindrar här-
avfall och fullständig ört bort-
tager mjäll och som i över
40 års tid förts i Fanny Gellins Par-
fyrmagasin, Malmörögat. 5, Sthlm,
numera fås under adr. Firma Fanny
Gellin, Norrviken, Riks- och
Sthlmstel. Norrviken 214. Pris 6: 30
kr. fraktfritt.

Underlivslidande
och dylikt undgås bäst genom
bruk av livmoderspruta. Pris
15, 19, 23 kr., med båda rören
20, 25, 30 kr. Lämpligaste
lösning är Noliberpulver-5 kr.
pr ask. Livmoderspegel 10 kr.
Även andra sjukvårdsartiklar.
Prislista mot 12 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Idun utgives denna
vecka i A och B.

IDUNS KOKBOK
utgifven af Elisabeth Osiman, afhandlar såväl mat-
lagning i vanlig bemärkelse som bakning och
konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och
svamp, karamell- och konfektkokning, beredning
af drycker och charkuterivaror, servering, bord-
dukning och servettbryning och

är
vår modernaste kokbok full utstyrsel och innehåll.
Alla bokens 1,071 recept äro praktiskt pröfvade vid
Elisabeth Ostmans Husmoderskurs och öfver-
skådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller
rymdmängd noggrant angifven. Äfven helt unga
husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet
och vana finna därigenom en säker handledning,

den
är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher
af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker
jämfte fyra styckningsplanscher och två sidor
med fotografier af olika servettbryningar. Det

bästa
beviset för bokens lämplighet som vår generations
kokbok för det borgerliga svenska hemmet är, att
det redan tryckts öfver 45,000 exemplar af

kokboken.
Den kostar, inbunden i vackert band, endast
kr. 7:— och den finnes att tillgå hos närmaste
bokhandel eller portofritt från Förlaget, Iduns
expedition, Stockholm.